

LEGENDA TROJICE DRUGOVA

Predgovor

Djelce što vam ga pružamo u hrvatskom prijevodu nije izišlo samo iz jedne duše niti ga je napisalo samo jedno pero. LEGENDA TROJICE DRUGOVA plod je poslušne ljubavi. Da je napisano, treba zahvaliti bratu Krescenciju Grizzi iz Jessija, generalnome ministru Franjevačkog reda, koji bijaše šesti po redu (1244-47). On je na generalnom kapitulju u Đenovu 4. listopada 1244. potaknuo napose najstariju braću da bi sakupila sve što im bijaše poznato o sv. Franji i o prvim počecima njegova Reda. Bilo je to osamnaest godina nakon blažene i svete smrti sv. Franje. Tada je uspomena na njega i na prve početke njegova Reda bila još sasvim svježa. Red je u to vrijeme proživljavao svoje rascvjetano proljeće, bogato svetim zanosom i neviđenim oduševljenjem. Tada još bijaše na životu većina Franjinih najstarijih učenika i vjernih sljedbenika. Svi oni bijahu vjerni nosioci njegovih misli i želja, nastavljači njegovih napora i žrtava. Oni bijahu prvorazredni svjedoci za sve ono što je Franjo činio i govorio (Dj 1, 1).

Kad je spomenuti generalni ministar Krescencije braći povjerio taj zadatak, iz razumljivih je razloga najviše očekivao od trojice braće koja su bila s Franjom najtješnje povezana i uživala njegovo najveće povjerenje. Bila su to braća: LEON, RUFIN i ANĐEO. Ukratko ćemo ih predstaviti.

Brat Leon, rodnom Asižanin, Franji se pridružio 1210. godine. Bio je svećenik, Franjin ispovjednik i tajnik. Spadao je, nema sumnje, među njegove najpovjerljivije učenike. Franjo ga je cijenio i ljubio napose zbog njegove čistoće i jednostavnosti, ali mu se kao rođenu pjesniku nije sviđalo Leonovo ime, jer latinska riječ "Leo" u našem jeziku znači: LAV. Franjo je toga brata doživljavao kao jednostavna, krotka, umiljata i blaga, koji nije u sebi imao ništa lavovsko - divlje, okrutno i krvoločno. Zato ga je iz milja volio zvati ovčica Božja. Za nj bi se moglo reći da je upravo po tome divnom nadimku stekao naročitu popularnost. To je napose zasluga vrlo poznate legende "o savršenom veselju" koja među ostalim legendama u "Fiorettima" upravo dominira.

Brat Leon je bio nazočan, kad je Franjo u samotištu Fonte' Colombo, nedaleko od grada Rietija, nanovo obradio prvotno Pravilo svoga bratstva. Godine 1224. Leon je pratio Franju u planinsko samotište La Vernu, a također bijaše u njegovoj pratnji i kad se Franjo odatle kao stigmatiziran vraćao natrag.

Kad je Leon svojevremeno proživljavao neku tešku unutrašnju kušnju, od Franje je primio Pohvale i Blagoslov. I jedno i drugo je kao autograf sačuvano do danas.

Franju je njegovao u njegovoj posljednjoj bolesti, a kad je liječnik upozorio na Svečevu skorbu smrt, Leon je zajedno s bratom Anđelom po Franjinoj želji otpjevao Pohvale i Pjesmu brata Sunca. Silno je želio da se nakon Franjine smrti domogne njegova habita. Franji je ta potajna želja bila poznata i rado ju je ispunio.

Brat Leon je svetački umro 15. studenoga 1271. godine. Brat Rufin, sin plemenitoga Scipiona Offreduci, rodnom iz Asiza, bratić sv. Klare, isto je tako pripadao krugu one braće s kojom je Franjo bio najtješnje povezan. Najstariji spisi koji govore o prvoj Franjinoj braći naročito veličaju Rufinov uzorni malobraćanski život. Bio je odan kontemplaciji, resila ga je "kreposna i ustrajna molitva".

Njegova je ponizna poslušnost napose zasjala u onom jedinstvenom slučaju, kad se iz skromnosti i poniznosti sustezao od propovijedanja pa mu je zato Franjo pod poslušnost naredio da propovijeda bez habita, samo u hlačama.

Osim toga je poznato kako je izvanredno štovao bl. Djevicu Mariju. Kad ga je jednom zgodom upitao brat Egidiije što čini u teškim napastima da ih nadvlada, Rufin je odgovorio da se stavlja pod posebnu zaštitu Majke Božje. Među prvotnom Franjinom braćom bijaše on jedini koji je za Svečeva života dotaknuo njegove rane na prsima. Njemu je Franjo povjerilo "tajne riječi" što mu ih je priopćio raspeti Seraf prigodom utiskivanja svetih rana na La Verni. Umro je vjerojatno 14. studenoga godine 1278.

Brat Anđeo, rodnom iz grada Rietija, bijaše prvi vitez koji je stupio u Franjinu bratsku zajednicu. To se vjerojatno dogodilo godine 1210. Anđeo pripada prvoj jedanaestorici braće.

Kao ljubitelja kontemplativnoga života nalazimo ga u samotištu La Verni, kad se Franjo onamo povukao da posti na čast sv. Mihaela Arkandelu i kad je primio sv. Rane.

I brat Anđeo spada među onu malobrojnu braću koja su dvorila Franju u njegovoj posljednjoj bolesti. Zajedno je s bratom Leonom, kad je Franjo bio na samrti, otpjevao Pohvale - Pjesmu brata Sunca. Osim toga je zajedno s istim bratom Leonom bio nazočan i kod smrti sv. Klare, a u procesu za njezinu kanonizaciju nastupio je kao svjedok. Umro je 13. veljače 1258.

Braća Leon, Rufin i Anđeo nisu samo zajednički autori Legende trojice drugova, nego su oni i najautentičniji svjedoci nekih važnih zgoda što su ih u saobraćaju i drugovanju s Franjom doživjeli.

Osim ostaloga nas mnogo zanima kakvom su se metodom ova trojica poslužila sastavljajući svoje djelce. Naročito bismo htjeli znati tko je izvršio konačnu redakciju djela i tko je objedinio gradivo što su ga pridonijeli pojedinci. Franciskanolog P. Sofronije Clasen dosta opširno raspravlja, o problemu redaktorstva Legende, ali nam u tom pogledu ne pruža ništa određeno, nego samo kaže da se problem redaktorstva prema današnjem stanju istraživanja ne može riješiti.

Sigurno je, međutim, samo to da je gradivo za ovu Legendu bio zajednički posao trojice braće koju smo vam predstavili, a tko je to gradivo konačno sredio i dao mu literarni oblik, to je za sada, kako je rečeno, neriješeno pitanje. Taj je posao mogao obaviti i netko izvan spomenute "trojke", ali smatramo najvjerojatnijim da ga je obavio jedan između njih. Nije li taj nepoznati redaktor bio možda brat Leon?

Smatram korisnim ukratko objasniti i naslov ovoga djela. On u latinskom izvorniku glasi: LEGENDA TRIUM SOCIORUM.

Latinska riječ legenda je ostala neprevedena, jer ona u ovom slučaju ima drugačije značenje nego što ga ima u suvremenoj teoriji književnosti. Tako B. Klaić u svom Velikom rječniku stranih riječi uz ostala značenja koja se danas pridaju ovoj riječi ima u 4. točki ovo tumačenje: (Legenda) je priča o životu i čudesima nekoga sveca Katoličke Crkve. "Crkva, međutim, danas dobro razlikuje legendu i hagiografiju. Legendom danas smatramo: cjelovite životopise Božjih ugodnika ili samo pojedinačne zgode iz njihova života - a to su u prvom redu čudesa - u kojima je pobožna mašta priprosta puka povijesnu jezgru na neki način protkala brojnim maštovitim činjenicama koje nemaju povijesnoga temelja, jer im nedostaje objektivna dokumentacija."

Ipak Crkva na laku ruku legende ne zabacuje, jer nam one, iako su plod mašte, pojedine svece prikazuju življe i plastičnije te na neki način služe kao okvir povijesnim elementima.

U našem slučaju riječ legenda ima svoje prvobitno značenje: ona, naime, označuje životopis Božjeg ugodnika Franje koji, iako nije cjelovit, donosi samo objektivne činjenice i njegove autentične misli koje su se duboko ukorijenjene u dušama spomenute trojice njegovih najintimnijih učenika. Ova, dakle, legenda ima karakter objektivno pisane hagiografije - svetačkoga životopisa. Iza činjenica koje su u njoj iznesene stoje vjerodostojni svjedoci u čiju se povijesnu objektivnost ne može sumnjati.

Latinska riječ "socius" se danas redovito prevodi na hrvatski jezik riječju drug. Autori ovoga hagiografskog djelca nazvaše se "socii" - drugovi. Tu riječ često susrećemo u svim najstarijim Franjinim biografijama.

Odnos koji je postojao između Franje i njegovih prvih sljedbenika na putu evanđeoskog savršenstva imao je nadnaravni karakter. Tako ta riječ socius u svim najstarijim životopisima sv. Franje ima osebujno značenje: ona znači isto što latinska riječ "frater" - brat. Osim toga ćemo, prevodeći te najstarije životopise, sasvim dobro učiniti, prevedemo li riječ "socius" svojim riječima: subrat ili pratilac. Smisao će pojedine rečenice ili cijelog odlomka biti mjerodavan koju ćemo od tih riječi upotrijebiti.

Braća Leon, Rufin i Anđeo nisu imali u planu napisati cjelovit životopis sv. Franje, nego su u prvom redu išli za tim da od zaboravi sačuvaju važne, dobro provjerene činjenice kojih nije bilo u do onda napisanim njegovim životopisima. U svom su pismu, što su ga upravili generalnome ministru Krescenciju, naglasili još i to da im nije bilo stalo do toga da iznesu dotada još nepoznata čudesa koja se dogodile po Franjinu zagovoru, jer, kažu oni, "čudesa svetost ne izgrađuju, nego je samo pokazuju". Nije im bilo stalo ni do cjelovitosti životopisa, nego su išli samo za tim da iznesu ono najljepše što o Franji nije bilo napisano, a napose pojedinosti iz njegove mladosti i prvih početaka Reda, dok se Red još rađao i oblikovao. Autori se izražavaju pjesnički pa kažu: ". . . Prema svome smo mišljenju kao na nekoj bujnoj livadi ubrali ono najljepše.

"Tri druga" u svom popratnom pismu, dostavljajući dogotovljenu "Legendu" generalnom ministru Krescenciju, ističu i neke druge važne pojedinosti kojima treba posvetiti pažnju. Svoje su djelo, kako se vidi iz završetka toga pisma, dovršili u samotištu kod Greccia II. kolovoza 1246. To je ono glasovito

mjesto, gdje je Franjo uz papino odobrenje na dramatski način proslavio rođenje Isusovo u slobodnoj Božjoj prirodi.

Ovaj sam prijevod izradio prema kritičnom izdanju "legende" što ga je priredio Teofil Desbonnets i publicirao u časopisu "Archivum franciscanum historicum", god. 67. (1974) izdaje ga Kolegij sv. Bonaventure u Grottaferrata, nedaleko od Rima.

Izrađujući bilješke, poslužio sam se njemačkim prijevodom ovoga djela koji je izišao pod naslovom "Die Dreigefahrtenlegende des heiligen Franziskus" u kolekciji "Franziskanische auellenschriften Schriften" - Band 8 - Dietrich-Coelde-Verlag - Weisbaden. 1972. - U prvom se dijelu knjige nalazi opširna studija o "Legendi" od P. Sofronija Clasen (str. 25 do 168) a u drugom je prijevod što ga je izradio P. Engelbert Grau.

Radostan sam što mogu našoj hrvatskoj čitalačkoj publici pružiti i ovo djelce u jubilarnoj godini, kad slavimo 800-godišnjicu rođenja sv. o. Franje. Neka nas sve njegov jedinstveni svetački lik povuče za sobom i privede Kristu koji je jedini "Put, Istina i Život" (vi 14, 6).

U Zagrebu, o Uskrsu godine Gospodnje 1982.

Prevoditelj

Pismo generalnome ministru Krescenciju

Časnom u Kristu ocu, bratu Krescenciju, po Božjoj milosti generalnome ministru, brat Leon, brat Rufin i brat Anđeo, nekoć iako nevrijedni drugovi blaženog Oca Franje, dužno u Gospodinu poštovanje i odanost!

Budući da prema odredbi posljednjega generalnog kapitula i vašoj imaju braća vašem očinstvu dostaviti sve što znaju i što mogu pronaći o čudesnim znakovima i djelima blaženog Oca Franje, smatrali smo mi koji smo, premda nevrijedni, s njime dulje boravili potrebnim da nešto malo, pošto provjerimo istinitost, priopćimo vašoj svetosti. Pišemo nešto malo o mnogim njegovim djelima što smo ih sami vidjeli ili smo za njih mogli doznati od druge svete braće, a napose od brata Filipa, vizitatora siromašnih gospođa, od brata Iluminata iz Arce, brata Masea iz Marignana, brata Ivana, pratioca časnog brata Egidija, koji je mnogo toga doznao od istoga svetog brata Egidija i od, svete uspomene, brata Bernarda, prvoga druga blaženog Franje.

Nismo se zadovoljili tek time da ispriopovijedamo samo čudesa - koja svetost ne izgrađuju nego je samo pokazuju već smo, u želji da bude na hvalu i slavu svevišnjega Boga i spomenutoga svetog Oca te na izgradnju onih koji žele slijediti njegove stope, nastojali ispriopovijedati i divna djela njegova života. Nismo ovo napisali kao što se pišu legende, jer su već prije o njemu sastavljeni životopisi i zapisana čudesa koja je Gospodin po njemu učinio, nego smo kao na bujnoj livadi, prema svome mišljenju, ubrali ono najljepše. Povijesna zbivanja nismo pripovijedali po redu, nego smo mnogo toga namjerno izostavili, što je uvršteno u spomenute životopise koji su napisani istinitim i lijepim jezikom. Ako vaša razboritost smatra opravdanim, možete dati da se u njih uvrsti i ovo malo što smo mi napisali. Uvjereni smo, naime, da časni ljudi koji su napisali spomenute životopise - da im je ovo bilo poznato - ne bi toga zaobišli; štoviše, oni bi to, barem djelomično, iskitili svojim riječima i potomstvu ostavili na spomen.

Neka vaše sveto Očinstvo uvijek uživa dobro zdravlje u Gospodinu Isusu Kristu, u kojem sebe, vaše odane sinove, ponizno i s poštovanjem preporučujemo vašoj svetosti.

Dano u Grecciu, 11. kolovoza godine Gospodnje 1246.

1. poglavlje

Franjino rođenje, njegova taština, osebnost, rasipnost, i kako je od toga dospio do darežljivosti i ljubavi prema siromasima

Franjo je rođen u gradu Asizu koji se nalazi u Spoletskoj dolini. Majka mu je najprije nadjenula ime Ivan, a kad mu se otac nakon toga povratio iz Francuske, on mu je naknadno dao ime Francesco = Franjo. Kad je Franjo poodrastao i pokazao se oštroumnim, bavio se očevim zanimanjem, tj. trgovinom. Od oca se vrlo razlikovao. Od njega je bio veseliji i plemenitiji i. Volio je šalu i pjesmu. Danju i noću je u društvu sebi sličnih obilazio gradom Asizom. U tolikoj mjeri je bio rastrošan da je sve, što je mogao imati i steći, potrošio na gozbe i na druge slične stvari.

Roditelji su ga zbog toga često prekoravali. Govorili su mu da se tako vlada, kao da nije njihov sin, nego sin kakva velikoga kneza, jer toliko troši na sebe i na druge. No, jer su mu roditelji bili imućni, a nježno su ga ljubili, sve su to podnosili i nisu ga u tim stvarima htjeli smetati. Njegova je majka, kad bi se među sugrađanima o njemu pavela riječ i o njegovoj rasipnosti, odgovarala: "Što mislite o mome sinu? On će još postati sin Božji po milosti."

No, on nije samo u takvim stvarima bio podatljiv, štoviše, rastrošan, nego je i u odijevanju mnogostruko pretjerivao. Nabavljao je sebi skuplje tkanine nego što mu je dolikovalo da ima. I s obzirom na osebnost u odijevanju je bio toliko isprazan da je gdjekada dao skrojiti odijelo od vrlo skupe tkanine u koju bi dao umetnuti i vrlo jeftinu.

Pietro Bernardone je trgovačkim poslovima bio povezan s Francuskom. Tu je zemlju posebno volio i govorio francuskim jezikom. To je bio razlog da je svome sinčiću nadjenulo još jedno ime, kojim je ono prvo, krsno, sasvim potisnuto. To bi ime - francuski Francois, a talijanski Francesco - na hrvatski jezik točno prevedeno, glasilo "mali Francuz" ili "Francuzić".

Ipak je, reklo bi se, po naravi bio otmjen u ponašanju i govoru. U svom je srcu odlučio da nikome neće reći kakvu uvredljivu ili ružnu riječ. Štoviše, kako god je bio velik šaljivčina i obijesnik, odlučio je da neće uzvraćati na prostote koje mu se dobace. Zbog toga se o njemu po cijelom onom kraju pronio dobar glas da su mnogi, koji su ga poznavali, govorili kako će on postati nešto veliko.

Od tih se stupnjeva naravnih kreposti uspeo do tolike milosti da je, obrativši se samome sebi, govorio: "Otkako si darežljiv i otmjen prema ljudima od kojih ništa drugo ne primaš osim prolazne i isprazne naklonosti, pravo je da poradi Boga, koji je u nagrađivanju najdarežljiviji, i ti prema siromasima budeš darežljiv i otmjen." Zato je otada rado, kad bi se namjerio na siromahe, obilno dijelio milostinju. Premda je bio trgovac, ipak je bio vrlo tašt djelitelj svjetovnoga bogatstva.

Kad je jednoga dana zamišljen stajao u prodavaonici, gdje je prodavao tkanine, došao mu je neki siromah i iz ljubavi prema Bogu zamolio milostinju. A kako je bio posve obuzet pohlepom za bogatstvom i trgovačkim brigama, siromahu je uskratilo milostinju. Spoznavši Božju milost, samoga je sebe prekorio zbog grubosti i rekao: "Kad bi onaj prosjak od tebe nešto zatražio za kakva kneza ili baruna, sigurno bi mu dao zamoljeno. Koliko si, dakle, više to morao učiniti za Kralja kraljeva i Gospodara svijetu!" (Pnz 10, 17)

Zbog toga je tada u svom srcu odlučio da tolikom Gospodinu neće ubuduće nikada uskratiti zamoljeno.

2. poglavlje

Kako je bio zarobljen u Peruđi; dva viđenja što ih je imao kad je htio postati vitez

Franjo je jednom zgodom, kad je vođen rat između Peruđe i Asiza, s mnogim svojim sugrađanima zarobljen i zatočen u Peruđi. Budući da je bio plemenita ponašanja, kao zarobljenik je smješten među zarobljene vitezove. Kad su jednoga dana svi njegovi suzarobljenici bili turobni, on se, po naravi veseo i šaljiv, nije pokazao žalosnim, nego je, štoviše, bio šaljiv. Zbog toga mu je jedan od drugova spočitnuo da nije pri pravoj pameti, jer je, naime, kao zarobljenik bio radostan. Franjo je na to odgovorio vedrim glasom: "Što mislite o meni? Još će mi se ljudi po cijelome svijetu klanjati." A kad je jedan od vitezova kojima je bio dodijeljen, jednome od suzatvorenika nanio neku nepravdu te su se ostali zbog toga htjeli od njega odvojiti, jedini mu Franjo nije uskratilo svoje drugovanje, nego je na to poticao i druge. Kad je prošla godina dana i kad je među spomenutim gradovima utanačen mir, Franjo se sa svojim suzarobljenicima vratio u Asiz.

Nakon nekoliko godina se neki velikaš iz grada Asiza spremio i naoružao da pođe u Apuliju, ne bi li tako povećao svoje imanje i svoj ugled. Kad je Franjo to čuo, živo je želio poći onamo da bi postao vitezom

nekoga kneza imenom Gentil. Prema svojoj mogućnosti je sebi nabavio skupocjenu odjeću. Bogatstvom je od svog sugrađanina bio siromašniji, ali je darežljivošću bio rastrošniji. Kad se jedne noći posvema prepustio razmišljanju kako da to ostvari, upravo je izgarao od želje da se daje na taj put. Međutim ga je pohodio Gospodin koji ga je, željna slave, u snoviđenju privlačio i uzdizao do najvišega vrhunca slave. Dok je, naime, one noći spavao, ukazao mu se netko tko ga je pozvao njegovim imenom i odveo u neku divnu palaču jedne dražesne zaručnice. Palača je bila puna vojničkog oružja, tj. svijetlih okruglih štitova i ostalih vojnih potrepština koje su visjele na zidu, a sve je to bilo za potrebe vojske. Dok se Franjo tomu silno radovao, šuteći se u čudu pitao što se to s njim zbiva. Zapitao je čije je to oružje koje blista tolikim sjajem i čija je ta tako divna palača. I odgovoreno mu je da sve to pripada njemu i njegovim vojnicima.

Kad se probudio, ustao je ujutro radosna srca. Razmišljao je o tome na svjetovni način, jer još nije spoznao Duha Gospodnjega, da se u tome mora sjajno uzdići. Mislio je da je to pretkazivanje izvanredne sreće, pa je odlučio otputovati u Apuliju da bi postao vitezom spomenutoga kneza. Toliko je bio radosniji nego obično, da je mnogima koji su mu se čudili i ispitivali ga čemu se toliko raduje, odgovarao: "Sigurno znam da ću postati velikim knezom. "

Ipak je jedan čin velike otmjenosti i plemenitosti prošloga dana prethodio spomenuto snoviđenje te možemo vjerovati da je to bila priprava za samo viđenje.

Svu svoju novu odjeću koju je dao načiniti, a bila je osebujna i skupocjena, onoga je dana darovao nekom siromašnom vitezom. Kad je, dakle, krenuo na put i stigao do Spoleta s namjerom da nastavi put dalje prema Apuliji, počeo je nešto malo pobolijevati. Bio je zabrinut za svoje putovanje. Kad se prepustio snu, drijemajući je čuo nekoga koji ga je zapitao kamo je nakanio krenuti. A kad mu je Franjo otkrio cijeli svoj naum, onaj je dodao: "Tko ti može učiniti više gospodar ili sluga?" Kad mu je Franjo odgovorio: "Gospodar", onaj je ponovno zapitao: "Zašto, dakle, poradi sluge napuštaš gospodara, a poradi podložnika napuštaš kneza?" Franjo će na to: "Što hoćeš da činim, Gospodine?" (usp. Dj 1, 1) - "Vrati se, reče, u svoj zavičaj i bit će ti rečeno što ti je činiti. Drugačije, naime, treba da shvatiš snoviđenje koje si vidio."

Probudivši se, počeo je vrlo pomno razmišljati o tom viđenju. I kao što je prigodom prvoga viđenja bio sav kao izvan sebe zbog velika veselja, želio je, naime, steći vremenitu sreću, tako se i prigodom ovoga u nj posve zadubio u svojoj unutrašnjosti. Divio se njegovoj snazi i tako je pomnjivo o njemu razmišljao da te noći više nije mogao spavati.

"Snoviđenje" je posebna vrst viđenja koje se doživljava u snu. U snoviđenju je Bog davao naloge sv. Josipu, zaručniku bl. Dj. Marije. (usp. Mt 1, 20-21; 2, 13; 2, 19-20)

Kad se zajutriilo, brzo je krenuo prema Asizu (Grad Spoleto je od Asiza udaljen nešto više od 40 km). Silno veseo i radostan iščekivao je očitovanje volje Gospodinove koji mu je to rekao i time ga uputio da razmišlja o vlastitom spasenju. Sad mu se srce već izmijenilo. Odbacio je odluku da pođe u Apuliju. Samo se u svemu želio posve uskladiti s voljom Božjom.

3. poglavlje

Kako mu je Gospodin prvi puta pohodio srce čudesnom nasladom i kako je pomoću nje počeo napredovati u preziranju samoga sebe i sviju ispraznosti, kao i u molitvi, milostinji i ljubavi prema siromaštvu

Kad se Franjo vratio u Asiz, nakon nekoliko dana su ga jedne večeri njegovi drugovi izabrali svojim vođom da, kako mu se sviđi, priređuje kućna sijela. Tako je i tom zgodom dao prirediti sjajnu gozbu, kao što je to mnogo puta prije učinio.

Kad su nakon večere napustili kuću, drugovi su ispred njega išli zajednički i kroz grad pjevali. On je, noseći u ruci palicu koja je bila ukrašena, a poput kraljevskoga žezla je bila simbolom tobožnje Franjine vlasti što ju je imao nad "klapom" jogunastih asiških mladića, poput njihova gospodara išao malo iza njih, ali nije pjevao nego je sabrano razmišljao. I gle, najednom ga je pohodio Gospodin. Srce mu je bilo ispunjeno tolikom ugodnošću da nije mogao ni govoriti, ni kretati se; i ništa drugo nije mogao osjećati ni čuti osim one ugodnosti koja ga je tako udaljila od tjelesnog osjećanja da se tada, kako je naknadno izjavio, ne bi mogao ni maknuti s mjesta, pa makar sav bio sasječen na komadiće.

Kad se njegovi drugovi obazreše i vidješe da je od njih toliko udaljen, vratiše se k njemu. Čudom su se čudili gledajući ga, kao da se promijenio i postao drugi čovjek. Zapitali su ga: "Što si razmišljao te nisi išao za nama? Možda si naumio ženiti se?" On im je živahno odgovorio: "Pravo ste kazali, namislio sam uzeti zaručnicu plemenitiju, bogatiju i ljepšu nego što ste ikada vidjeli." I oni mu se grohotom nasmijaše. On, međutim, toga nije rekao sam po sebi, nego ga je nadahnuo Bog. Ta zaručnica je, naime, bila pravi redovnički život što ga je prihvatio. Taj je život po siromaštvu bio plemenitiji, bogatiji i ljepši.

Tako je od toga časa samoga sebe podcjenjivao i prezirao sve što je prije volio. Ipak to sve ne bijaše potpuno, jer tada još nije bio posve slobodan od svjetovne taštine. Malo se povukao od svjetovne vreve, nastojeći tako u svom srcu sačuvati Isusa Krista. Od pogleda onih koji su ga ismjeivali sakrivao je biser koji je, kad sve proda, želio kupiti. (usp. Mt 13, 44-46). Često je, tako reći, danomice odlazio da u samoći moli. Na to ga je na svoj način poticala spomenuta naslada koja ga je češće obuzimala; s ulice i drugih javnih mjesta ga je upravo tjerala na molitvu.

Premda je već prije bio dobročinitelj siromaha, ipak je tada u svom srcu odlučio da ubuduće neće nijednom siromahu, koji ga zamoli u Božje ime, uskratiti milostinju; otada je još obilnije i darežljivije dijelio milostinju negoli obično. Uvijek bi, dakle, kad god bi koji siromah izvan kuće od njega zatražio milostinju, ako mu je bilo moguće, dao novaca. A kad ne bi imao novaca, dao bi mu svoju kapu ili pojas da ga ne bi otpustio praznih ruku. A ako ni toga ne bi imao, povukao bi se na koje skrovito mjesto, svukao bi košulju i potajno bi je poslao siromahu da je uzme poradi Boga. Kupovao je također kućne potrepštine i predmete potrebne za ukras crkve te bi to krišom slao siromašnim svećenicima.

Kad bi za očeva izbivanja ostao kod kuće, iako bi kod kuće sam jeo s majkom, stol bi u tolikoj mjeri snabdio kruhom kao da ga prostire za cijelu obitelj. Zato, kad bi ga majka pitala čemu na stol stavlja toliko kruha, odgovorio bi da to čini zato da bi siromasima mogao dati milostinju, jer je obećao da će svakom, tko ga u ime Božje zamoli, udijeliti milostinju. A majka ga, jer ga je većma voljela nego druge sinove u tome nije smetala. Promatrala je što radi i zbog toga se mnogo divila u svom srcu.

Kao što je nekoć običavao pristati da pođe s drugovima, kad bi ga pozvali, jer ga je njihovo društvo toliko privlačilo da je mnogo puta ustao od stola, pa makar je tek samo nešto malo pojeo, roditelje bi zbog tako neuredna odlaska ostavljao ožalošćene, tako mu je sada cijelo srce bilo. usmjereno prema siromasima; izišao bi da ih vidi ili da sasluša one kojima je potrebna milostinja.

Milost ga je Božja tako izmijenila, iako je još nosio svjetovno odijelo, da je želio boraviti u kojem gradu, gdje bi kao nepoznat svukao svoje odijelo te bi ga zamijenio odijelom kojeg siromaha da pokuša za ljubav Božju prositi milostinju. Dogodilo se da je u to vrijeme kao hodočasnik došao u Rim. Ušavši u crkvu sv. Petra, promatrao je darove nazočnih koji bijahu vrlo maleni te je u sebi rekao: "Budući da apostolskog prvaka treba velikodušno častiti, zašto onda ovi ljudi daju tako malene darove crkvi, gdje počiva njegovo tijelo?" Zato je odmah s velikim zanosom posegao za novčarkom punom novca. Uzeo ju je i bacio kroz oltarnu ogradu. To je prouzročilo toliku zveku da su se svi nazočni silno zadivili zbog tako velikog dara.

Izišavši pred crkvena vrata, gdje je bilo mnogo siromaha koji su prosili milostinju, neopazice je posudio odjeću nekog siromaška; svoju je svukao, a njegovu obukao. Stojeći na crkvenom stubištu, s ostalim je siromasima prosio milostinju francuskim jezikom, jer je rado govorio francuski iako njime nije umio pravilno govoriti.

Nakon toga je svukao prosjakovu odjeću i ponovno obukao svoju. Vratio se u Asiz i počeo se moliti Bogu, da bi mu pokazao put. Nikome tada nije otkrivao svoje tajne, niti se u toj stvari služio ičijim savjetom, nego samo Božjim. Bog mu je već počeo pokazivati put. Gdjekada bi se posavjetovao s asiškim biskupom, jer se u to vrijeme ni kod koga nije moglo naći pravo siromaštvo, za kojim je Franjo čeznuo većma nego za ičim drugim na ovome svijetu. Htio je u njemu živjeti i umrijeti.

Franjo je osrednje govorio francuskim jezikom, a naučio ga je od svog oca. U nekim je slučajevima tim jezikom rado govorio, a u izvanrednim raspoloženjima je francuski i pjevao.

4. poglavlje

Kako je među gubavcima počeo pobjeđivati samoga sebe i osjećati nasladu u onome što mu prije bijaše odvratno

Kad se jednoga dana usrdno molio Gospodinu, primio je ovaj odgovor: "Franjo, sve što si na tjelesni način volio i želio imati, moraš prezreti i zamrziti, ako želiš spoznati moju volju. A kad tako počneš raditi, ono što ti je prije bilo slatko i ugodno, postat će ti nepodnošljivo i gorko, a u onome, od čega si prije zazirao, nalazit ćeš veliku nasladu i neizrecivu ugodnost."

Obradovan svim ovim i ohrabren u Gospodinu, kad je jahao nedaleko od Asiza, sreo je jednoga gubavca. A jer je od gubavaca mnogo zazirao, prisilio je samoga sebe, sjahao s konja, dao mu denar i poljubio ruku. Primivši od gubavca poljubac mira, ponovno je uzjahao konja i nastavio svoj put. Otada je počeo sve više prezirati samoga sebe, dok nije uz pomoć Božje milosti prispio do potpune pobjede nad samim sobom.

Nakon nekoliko dana uzeo je mnogo novaca i otišao u sklonište gubavaca. Sve ih je zajedno sabrao i svakom je pojedinom udijelio milostinju i poljubio ruku. Odlazeći odande, osjetio je kako se ono što mu prije bijaše odvratno, tj. vidjeti gubavce i dotaknuti ih, preobrati u nasladu. Pogled na gubavce, kao što je rekao, toliko mu bijaše odvratno da nije htio, ne samo vidjeti ih, nego se nije htio ni približiti njihovim boravištima. Ako bi se kada slučajno desilo da je prolazio pokraj njihovih kuća ili bi ih samo vidio, svaki puta bi odvrćao svoje lice i rukama bi zatiskivao svoj nos. Potaknut milošću, milostinju bi im davao po kojem posredniku. No, snagom Božje milosti postao je gubavcima blizak i prijatelj te je, kao što sam svjedoči u svojoj Oporuci, među njima boravio i ponizno ih posluživao.

Ovo se Božje obećanje u cijelosti obistinilo u Franjinu životu. U svojoj Oporuci je to izrazio riječima: "Dok sam bio u grijesima, bilo mi je veoma mrsko gledati gubavce. I Gospodin me sam dovede među njih i ja sam im iskazivao milosrđe. I kad sam odlazio od njih, ono što mi se činilo mrskim, pretvorilo mi se u duhovnu i tjelesnu slast."

Pošto se nakon posjeta gubavcima izmijenio, sa sobom je vodio jednoga od svojih drugova, koga je mnogo volio, na samotna mjesta. Rekao mu je da je pronašao neko veliko i dragocjeno blago (usp. Mt 13, 44). Taj se mladić vrlo obradovao i rado je polazio s njim kad god bi bio pozvan. Franjo ga je često vodio do neke spilje pokraj Asiza. U spilju je ulazio sam, a druga je, zabrinuta za blago koga će se domoći, ostavljao vani pred spiljom. Ispunjen novim i posebnim duhom, u skrovitosti se molio Ocu (usp. Mt 6, 6); želio je da nitko ne zna, čime se unutra bavi, osim jedinoga Boga s kojim se neprestano savjetovao o tome kako bi se domogao nebeskoga blaga.

Kad je to opazio neprijatelj ljudskoga roda, nastojao je odvratiti ga od započeta dobra, ulijevajući u nj strah i grožnju. U Asizu bijaše neka strašno grbava žena koju je davao, ukazujući se čovjeku Božjem, dozivao u pamet i prijetio mu se kako će guravost te žene prebaciti na njega, ako ne odustane od stvorene odluke. No, Kristov je hrabri vitez odlučno prezreo đavlove prijetnje. U spilji je pobožno molio da bi mu Bog pokazao put kojim će ići.

Podnosio je vrlo velik nemir i tjeskobu duše. Nije mogao mirovati, dok nije proveo u djelo što je u duši zamislio. Davao ga je sve okrutnije mučio različitim mislima koje su mu se jedna za drugom nametale. Iznutra je plamtio božanskim ognjem, a jer žar srca nije mogao sakriti izvana, neprestano se kajao što je tako teško sagriješio, i nisu ga više veselile ni prošle ni sadašnje grešne stvari. Tada još nije imao sigurnosti, da će se očuvati od budućih grijeha. Zato, kad bi izlazio iz spilje k drugu, činilo se kao da je postao drugi čovjek.

5. poglavlje

Kako mu je Raspeti prvi puta progovorio i kako je otada u srcu nosio muku Kristovu sve do svoje smrti

Kad je Franjo jednoga dana još usrdnije molio Gospodinovo milosrđe, Gospodin mu je pokazao, kako će mu doskora biti rečeno što ima činiti. Otada je bio ispunjen tolikom radošću da od silna veselja nije shvaćao samoga sebe, a isto tako nije htio da nešto od svega toga dospije u ljudske uši. Govorio je oprezno i zagonetno. Izjavio je da neće ići u Apuliju, nego da će u svom zavičaju izvesti plemenite i velike stvari.

Kad su ga njegovi drugovi vidjeli tako izmijenjena i od njih duševno tako udaljena, iako im se gdjekada i tjelesno pridružio, uvijek su ga iznova kao za šalu pitali: "Kaniš li se, Franjo, ženiti?" On im je na to pitanje odgovorio zagonetno, kao što je već prije rečeno.

Kad je nakon nekoliko dana prolazio pokraj crkve sv. Damjana, u duhu je potaknut da u nju uđe i da se pomoli. Unišavši u crkvu, počeo je gorljivo moliti pred likom Raspetoga koji mu je ljubavno i dobrostivo s križa progovorio i rekao: "Ne vidiš li, Franjo, da mi se ruši kuća? Zato pođi i popravi je!" Franjo je drščući zbunjeno odgovorio: "Drage volje ću to učiniti, Gospodine." Shvatio je, naime, da mu je to rečeno o onoj crkvi koja je zbog velike starosti prijetila da će se srušiti. Spomenute su ga riječi ispunile tolikom radošću i obuzele svjetlom da je u svom srcu osjetio kako je ono zaista bio raspeti Krist koji mu je progovorio s križa.

Odatle Molitva što ju je tada Franjo molio glasi: "Svevišnji, preslavni Bože, rasvijetli tminu moga srca i daj mi pravu vjeru, pouzdano ufanje i savršenu ljubav. Podaj mi, Gospodine, prave osjećaje i spoznaju da ispunim tvoju svetu zapovijed koju si mi dao u istini. Amen." Izišavši iz crkve, zatekao je svećenika koji je sjedio pokraj crkve. Rukom je posegao za novčarkom i dao mu izvjesnu svotu novaca rekavši: "Molim te, gospodine, da kupiš ulja i da se pobrineš da bi pred onim raspelom neprestano gorjela svjetiljka. A kad ovaj novac bude u tu svrhu potrošen, ponovno ću ti dati koliko bude trebalo."

Od onoga je časa njegovo srce bilo tako ranjeno i upravo se rastapalo, kad bi se sjetio Gospodinove muke, te je uvijek, dok je bio živ, u svom srcu nosio rane Gospodina Isusa (usp. Gal 6, 17). To se poslije vidljivo pokazalo, kad su se te rane na njegovu tijelu na vidljiv način obnovile.

Otada je svoje tijelo tolikom trapnjom krotio da je, i kao zdrav i kao bolestan, prema svome tijelu bio odviše strog tako, da bi ga jedva kada ili nikada poštedio. Zato je priznao, kad mu je došao smrtni čas, da je mnogo zgriješio protiv brata tijela.

Jednom je zgodom sam šetao nedaleko crkve sv. Marije u Porcijuknuli i na sav je glas jadikovao i naricao. Kad je to čuo neki duhovni čovjek, pomislio je da ga muči neka bolest ili kakva prolazna bol. Potaknut samilošću prema njemu, zapitao ga je zašto plače. Franjo mu je odgovorio: "Oplakujem muku svoga Gospodina. I ne bih se smio sramiti da je na sav glas oplakujem idući po cijelome svijetu." I dotični je počeo zajedno s Franjom na sav glas plakati.

Često bi se, kad se vraćao s molitve, moglo vidjeti kako su mu oči bile vrlo zakrvavljene, jer je gorko plakao. Samoga sebe nije samo trošio prolijevanjem suza, nego se također suzdržavao i od hrane i od pića zbog uspomene na Gospodinovu muku.

Zato, kad bi gdjekada sjedio za stolom, da jede sa svjetovnjacima te bi mu bila ponuđena jela koja su prijala njegovu tijelu, od tih bi jela samo malo kušao te bi se zatim na zgodan način ispričao, da ne bi izgledalo kako ih ne uzima zbog posta. Kad je blagovao s braćom, u hranu bi, koju je jeo, često primiješao pepela; da bi tako prikrio svoj post, braći bi rekao da je brat pepeo čist.

Kad je jednom zgodom sjeo k stolu da blaguje, jedan mu je od braće spomenuo kako je blažena Djevica u vrijeme blagovanja bila toliko siromašna da nije imala ništa što bi pružila svom Sinu da jede. Kad je čovjek Božji to čuo, s velikim je bolom uzdahnuo, ustao od stola i jeo samo kruh na golj zemlji.

Mnogo se puta dogodilo, kad bi sjedio za stolom, da je malo nakon početka blagovanja prestao te ne bi više ni jeo ni pio; zanio bi se i razmatrao o nebeskim stvarima. Nije htio da tada bude smetan kakvim razgovorom. Iz dna bi srca uzdisao i braći je rekao da uvijek, kad čuju da tako uzdiše, hvale Boga i da za nj pobožno mole.

Ovo smo samo nabacili o njegovu plaču i postu da bismo pokazali kako je Franjo nakon već spomenutog viđenja i riječi lika Raspetoga neprestano do smrti bio suobličen s Kristovom mukom.

6. poglavlje

Kako je s prva kraja pobjegao pred progonjenjem svoga oca i rođaka; kako je stanovao kod svećenika crkve sv. Damjana, u čiju je prozorsku udubinu bacio novac

Nakon spomenutog viđenja i riječi Raspetoga radosno je ustao, prekrižio se, uzjahao konja, uzeo raznobojnih tkanina, odjahao u grad koji se zove Foligno i ondje prodao konja i sve što je imao te se odmah vratio crkvi sv. Damjana.

Našavši ondje siromašnoga svećenika, s velikom mu je vjerom poljubio ruku i predao novac što ga je donio; sve mu je redom ispriповijedao što je naumio. Svećenik se zbunio i začudio njegovu neočekivanu

obraćenju. Oklijevao je da sve to povjeruje. Misleći, dakle, da se Franjo njime želi poigrati, nije htio kod sebe zadržati njegova novca. Franjo je uporno navaljivao i nastojao ga uvjeriti svojim riječima; usrdno je molio svećenika ne bi li mu dopustio boraviti s njime.

Svećenik je napokon pristao da s njim boravi, ali iz straha pred njegovim roditeljima nije uzeo novac. Zato ga je istiniti preziratelj novca bacio u jednu prozorsku udubinu, prezrevši ga kao prašinu. Dok je Franjo boravio na spomenutom mjestu, njegov je otac za njim pomnjivo tragao i obilazio naokolo; ispitivao je što se to dogodilo s njegovim sinom. Kad je doznao da se Franjo tako promijenio i da boravi u već spomenutom mjestu, obuzet unutrašnjim bolom srca i smućen nenadanim razvojem stvari, sazvaio je prijatelje i susjede te je pohitio k njemu.

Franjo, međutim, jer bijaše novi vitez Kristov, kad je saznao za prijetnje svojih progonitelja i doznao za njihov dolazak, uklonio se pred očevim bijesom i sakrio u neku skrovitu udubinu što ju je sam sebi načinio, kad je došao onamo; tu je proboravio cijeli mjesec dana. To je sklonište bilo poznato samo jednom od očevih ukućana. Tu je kriomice jeo kruh koji mu je tu i tamo bio donesen. Nепrestano je suznih očiju molio da bi ga Gospodin oslobodio od okrutna progonjenja i da bi mu dobrostivo ispunio pobožne želje.

Dok je tako usrdno i neprestano postio i plakao, nije se pouzdavao u svoju snagu i nastojanje. Sve je svoje pouzdanje posve stavio u Gospodina koji ga je, makar je boravio u tmuni, (usp. Ps 45, 23) obasipao neizrecivom radošću i obasjavao čudesnom svjetlošću. Njome posvema raspaljen, napustio je svoje spomenuto skrovište i krenuo put Asiza odlučno, žustro i radosno. Ohrabren pouzdanjem u Krista i raspaljen božanskim žarom, samoga je sebe prekoravao s lijenosti i kukavičluka; otvoreno se prepustio rukama i udarcima svojih progonitelja.

Kad ga ugledaše oni koji su ga prije poznavali, grubo su ga izrugivali; vikali su za njim da je poludio i krenuo pameću. Nabacivali su se na nj uličnim blatom i kamenjem. Gledaj ući ga kako je promijenio prijašnje ponašanje i kako je od trapnje tijela iznemogao, sve su, što god je radio, pripisivali tjelesnoj iscrpljenosti i ludosti. No, Kristov je vitez za sve to bio gluh; nije ga slomila ni promijenila nikakva nepravda, nego je samo zahvaljivao Bogu.

Kad se taj glas o njemu pronio gradskim ulicama i trgovima, napokon je dospio i do ušiju njegova oca. Čuvši otac što građani sve čine na njegov račun, odmah je ustao i počeo ga tražiti; ali ne zato da ga oslobodi, nego da ga satre. Nije se držao nikakve mjere, nego je na nj jurnuo poput vuka koji nasrće na ovcu. Ugledavši Franju, mrkim ga je pogledom omjerio, a lice mu se izobličilo, kad ga je zgrabio okrutnim rukama. Odvukao ga je kući i nekoliko dana držao zatvorena u nekome mračnom prostoru. Pokušavao je i riječima i batinama slomiti mu srce i vratiti ga natrag ispraznosti svijeta.

Nekako u središnjem dijelu Asiza nalazi se mala crkva zvana Chiesa Nuova, a uz nju je Franjina rodna kuća. U toj se crkvi s lijeve strane nalazi tijesni prostor a u njemu kip mladoga Franje koji klečeći moli. To bi imao biti kućni zatvor o kojem je riječ, a danas ga zatvaraju rešetkasta željezna vrata. Pojedini hodočasnici iz pobožnosti ulaze u taj "zatvor" da bi pobožno doživjeli Franjino kućno tamnovanje. - Spomenutu crkvicu, izgrađenu u baroknom stilu, dao je podići španjolski kralj Filip III. u 17. stoljeću.

Nisu ga osvojile riječi niti su ga svladali okovi i batine. Sve je podnosio strpljivo da bi tako postao spremniji i snažniji za ostvarenje svoje svete odluke. Kad mu je otac zbog važna razloga otišao od kuće, njegova mu je majka, koja nije odobravala postupak svoga muža, upravila nekoliko nježnih riječi. A kad joj nije uspjelo odvratiti ga od njegove svete odluke, nad njim joj se ganulo srce te je slomila željezne okove i pustila ga da slobodno ode. Zahvaljujući svemogućem Bogu, vratio se onamo gdje je i prije boravio. Sada je bio slobodniji, jer je bio prokušán đavlovim napastima. Poučen iskustvom što ga je stekao u borbi s napastima, u nepravdama je bio srčaniji te je stupao slobodnije i hrabrije. Otac se, međutim, vratio. Kad kod kuće nije našao sina, počeo je napadati ženu, gomilajući grijehe na grijehe.

Nakon toga je otac otišao u palaču gradske uprave te je pred gradskim konzulima optužio sina. Zahtijevao je da mu se vrati novac što ga je sin, opljačkavši kuću, odnio. U talijanskim se gradovima spominju tzv. "konzuli" već tamo od II. st. Oni su imali u rukama gradsku upravu, malu vojsku i bili su suci. - Broj konzula je bio raznolik. Asiz je imao najprije jednoga konzula, a zatim dvojicu ili trojicu.

Kad su konzuli vidjeli toliko razjarena oca, po tekliću su pozvali Franju da se predstavi pred njima. Franjo je tekliću odgovorio da je po Božjoj milosti postao slobodan i da već više nije pod vlašću konzula zato što je sluga samo svevišnjega Boga. Konzuli nisu htjeli primijeniti silu nego rekoše ocu: "Otkako je stupio u službu Božju, prestao je biti pod našom vlašću." Kad je, dakle, otac vidio da kod konzula ne

može ništa postići, svoju je tužbu podnio gradskom biskupu. Biskup, čovjek razborit i mudar, na određeni je način pozvao Franju da bi se našao pred njim i odgovorio na očevu tužbu. Franjo je odgovorio tekliću: "Doći ću pred gospodina biskupa, jer je on otac i gospodar duša."

Tako je došao k biskupu koji ga je primio s velikom radošću. Biskup mu reče: "Tvoj je otac zbog tebe uznemiren i vrlo ozlojeđen. Zato, ako želiš služiti Bogu, vrati mu novac što ga imaš. Možda je stečen nepravedno pa Bog neće da ga upotrijebiš u korist Crkve poradi grijeha tvog oca. Njegov će se bijes utažiti, kad dobije svoj novac. Pouzdaj se, dakle, sinko, u Gospodina i vladaj se muževno; nemoj se bojati, jer će Bog biti tvoj pomoćnik i za potrebe svoje Crkve će ti obilno namaknuti što bude potrebno."

Čovjek je Božji, obradovan i ohrabren biskupovim riječima, ustao, otišao i donio novac rekavši: "Gospodine, neću mu radosna srca vratiti samo novac koji mu pripada, nego ću mu vratiti čak i odijelo." Unišavši u biskupovu sobu, svukao je svoju odjeću i na nju stavio novac pred biskupom, pred svojim ocem i pred ostalim nazočnima. Iz biskupove je sobe izišao gol i rekao: "Čujte svi i razumijte. Do sada sam Petra Bernardona zvao svojim ocem, ali, jer sam odlučio služiti Bogu, vraćam mu novac zbog kojeg se uznemirio i svu odjeću što sam je imao od njegovih stvari, jer od sada želim kazati: 'Oče naš, koji jesi na nebesima', a ne, oče Petre Bernardone." Tada je ustanovljeno da čovjek Božji ispod kićena odijela na tijelu ima pokornički pojas.

Njegov je otac, obuzet silnim bolom i raspaljen bijesom, ustao te uzeo novac i svu odjeću. Dok je to nosio kući, nazočni svjedoci ovoga prizora bijahu ogorčeni, jer ništa od odjeće nije ostavio sinu. Ganuti suosjećanjem, počeli su nad Franjom silno plakati.

Biskup je oštroumno uočio nakanu čovjeka Božjega. Mnogo se divio njegovoj gorljivosti i odlučnosti. Zagrljio ga je i prekrpio svojim ogrtačem. Shvatio je da su Franjina djela učinjena po Božjoj volji i priznao da ono, što je vidio, sadrži u sebi velik misterij. Tako je otada postao njegovim pomagačem. Bodrio ga je, podupirao, upućivao i grlio ga srcem punim ljubavi.

Premda je asiški biskup u Franjinu obraćenju odigrao vrlo značajnu ulogu, ipak ga najstariji životopisci rijetko spominju imenom. Iz autentičnih je dokumenata utvrđeno da je tada asiškim biskupom bio Gvido (1204-1228) koji je umro 30. srpnja 1228, dakle, dvije godine nakon Franjine smrti.

7. poglavlje

O njegovu velikom naporu i žrtvama za popravak crkve sv. Damjana; kako je počeo pobjeđivati samoga sebe idući prositi milostinju

Sluga je Božji Franjo, lišen svega što pripada svijetu, nastojao promicati Božju pravednost i prezirati vlastiti život. Na sve moguće se načine, koliko je samo mogao, predao službi Božjoj. Povrativši se radostan i gorljiv k crkvi sv. Damjana, načinio je sebi neke vrsti pustinjački habit i hrabrio svećenika one crkve istim onim riječima kojim je biskup hrabrio njega.

Malo iza toga je ustao, unišao u grad te je po ulicama i trgovima, kao da je pijan duhom, počeo veličati Gospodina. A kad je dovršio to svoje veličanje Gospodina, da bi dobio kamenja za popravak spomenute crkve, okrenuo se i povikao: "Tko mi dade jedan kamen, primit ću jednu nagradu! A tko mi dade dva, primit ću dvije nagrade. A tko mi dade tri, primit ću isto toliko nagrada!"

Tako je gorljivim srcem govorio i mnoge druge slične riječi, jer bijaše neuk i priprost. Bog ga je izabrao da se ne uznosi riječima ljudske mudrosti pa se u svemu ponašao jednostavno. Mnogi su ga ismjeivali, misleći da je poludio, a drugi su, potaknuti ljubavlju, bili ganuti do suza, promatrajući ga, kako je od tolike raskalašenosti i svjetovne taštine tako brzo prispio do tolike opojenosti božanskom ljubavlju. On je, međutim, prezreo ismjeivanje i gorljivim srcem zahvaljivao Gospodinu.

Latinska riječ "habitus" može se prevesti hrvatskim riječima: odjeća ili haljina. Ostavljam je neprevedenu, jer ta riječ kao "tuđica" u našem jeziku ima ustaljeno značenje, ona označuje redovničku haljinu pa se tako npr. kaže: "franjevački habit". Bilo bi odviše dugo i teško ispriopovijedati, koliko se mučio u spomenutom poslu. On, koji je u očinskom domu bio toliko razmažen, na vlastitim je ramenima nosio kamenje i na različite se načine trošio u službi Božjoj.

Spomenuti svećenik, promatrajući njegove napore, što se, naime, tako gorljivo preko svojih sila predavao božanskoj službi, iako je i sam bio siromašan, gledao je da se za nj nađe nešto posebno za

hranu. Znao je da je Franjo u svijetu živio raskošno. Kao što je čovjek Božji kasnije priznao, često je jeo birana jela i poslastice, a od nepoćudnih se jela suzdržavao.

Kad je jednoga dana opazio što je svećenik za njega učinio, samom je sebi rekao: "Hoćeš li, kamo god pođeš, naći ovoga svećenika koji će ti iskazivati toliku pažnju? Ovo nije život siromašna čovjeka, kakav si želio odabrati. Kao što siromah, idući od vrata do vrata, nosi u ruci zdjelu i, prisiljen prijekom potrebom, u nju stavlja različita jela, tako treba da i ti dragovoljno živiš iz ljubavi prema Onome koji je rođen siromašan, na svijetu vrlo siromašno živio i napokon ostao gol i siromašan na mučilu križa i konačno je sahranjen u tuđem grobu.

Tako je jednoga dana ustao, uzeo zdjelu, ušao u grad i počeo prositi milostinju idući od vrata do vrata. Kad su mu različita jela stavljana u istu zdjelu, mnogi su se, koji su znali kako je nekoć živio raskošno, čudili, gledajući ga kako se na čudesan način promijenio do tolika poniženja. Kad je htio jesti ona različita, zajedno pomiješana jela, najprije se namrštio, jer nešto takvo nije običavao ne samo jesti, nego ni pogledati. Napokon je, nadvladavši samoga sebe, počeo jesti i činilo mu se da nikada nije tako uživao, kad je jeo kakvo izabrano jelo.

Zato je njegovo srce toliko klicalo Gospodinu što mu je tijelo, iako slabašno i iscrpljeno, toliko ojačalo da je mogao štošta, po sebi teško i gorko, radosno podnijeti za Gospodina. Osim toga je Bogu zahvaljivao, što mu je gorčinu promijenio u nasladu i višestruko ga ohrabrio. Zato je onom svećeniku rekao da ubuduće za nj ne priređuje posebna jela i neka ne nastoji oko toga da se pribave.

Kad je njegov otac vidio u kolikoj se nalazi bijedi, srce mu se napunilo velikom boli, jer ga je mnogo volio. Za stidio se i mnogo je za njim žalio; gledajući ga kako mu je tijelo izgledalo kao mrtvo zbog prevelike trapnje i studeni, zato bi ga proklinjao gdje god bi ga susreo.

Kad je čovjek Božji dočuo za očeva proklinjanja, pozvao je nekog siromaška da mu bude ocem te mu je rekao: "Pođi sa mnom. Dat ću ti dio milostinje što je dobijem, a kad čujem kako me moj otac proklinje, kazat ću ti: Blagoslovi me, oče! a ti ćeš me obilježiti znakom križa i umjesto njega ćeš me blagosloviti." - Kad ga je onaj siromašan blagoslivljao, čovjek bi Božji rekao ocu: "Ne vjeruješ li da mi Bog može dati oca koji će me blagoslivljati usprkos tvom proklinjanju?"

Osim toga su ga mnogi ismijevali i, gledajući ga tako ismijana kako sve to strpljivo snosi, silno su mu se divili: Kad se tako jednoga zimskog jutra dao na molitvu, a bijaše zaogrnut bijednim ogrtačem, onuda je prolazio njegov tjelesni brat; taj je nekom sugrađaninu podrugljivo rekao: "Kaži Franji da ti bar za novčić proda svoga znoja." Kad je to čuo čovjek Božji, obuzela ga je spasonosna radost te je gorljivim srcem odgovorio francuskim jezikom: "Radije ću taj znoj skupo prodati svom Gospodinu."

Dok je neprekidno radio na popravku spomenute crkve, želio je da u njoj neprestano budu zapaljene svjetiljke. Zato je otišao u grad da isprosi ulja. No, kad je stigao do neke kuće i vidio ljude koji su se ondje sakupili da igraju, sramio se pred njima prositi milostinju pa je zastao. Kad se pribrao, optužio se da je sagriješio. Požurio je do mjesta gdje se igralo, pred svima nazočnima je priznao svoj grijeh, što se pred njima sramio zaprositi milostinju. Odvažna je srca ušao u tu kuću te je iz ljubavi prema Bogu francuskim jezikom zamolio ulja za svjetiljke spomenute crkve.

Dok su drugi radili, i sam je ustrajno radio. Stanovnicima je nedaleko crkve i slučajnim prolaznicima govorio francuskim jezikom: "Dođite i pomozite mi popraviti crkvu sv. Damjana, jer će to biti samostan žena, čijim će se dobrim glasom i životom u cijeloj Crkvi proslaviti naš nebeski Otac." Evo, kako je srce ispunjeno darom proricanja doista proreklo buduće događaje. To je, naime, ono sveto mjesto u kojem je slavna redovnička zajednica, odlični Red siromašnih gospođa, Bogu posvećenih djevice, pošto je prošlo razdoblje od skoro šest godina od obraćenja blaženoga Franje, sretno započeo po istom blaženom Franji. Njihov divni život i slavni osnutak je po svete uspomene gospodinu papi Grguru IX, koji tada bijaše biskupom Ostije, potvrđeno potpunijom potvrdom Apostolske Stolice.

Franjina oca Petra Bernardona i anonimnoga brata možemo shvatiti samo ako imamo pred očima, riječi sv. Pavla: "Naravan čovjek ne prima što je od Duha Božjega; njemu je to ludost, i ne može spoznati, jer po Duhu valja prosuđivati." (1 Kor 2, 14)

Franjo je već kao svjetovnjak imao karizmu proricanja. Pretkazao je osnutak svoga drugog Reda, tj. klarisa i da će se prva zajednica toga Reda najprije nastaniti u samostančiću kod crkvice sv. Damjana. - Klarino oblačenje u Sv. Mariji Anđeoskoj 18/19. ožujka 1212. se smatra osnutkom toga Reda. Klarise su ostale kod Sv. Damjana, dok im nije izgrađen samostan unutar gradskih zidina.

Grgur. IX, kardinal Hugolin, uvelike je ljubio, štovao i svestrano potpomagao i Franju i Klaru. Papa Inocent III. ga je imenovao godine 1198. kardinalom-đakonom, a godine 1206. imenovan je kardinalom-biskupom Ostije i Veletrija, za papu je izabran 19. III. 1227, a umro je 22. kolovoza 1241. - I u njegovu je slučaju došao do izražaja Franjin dar proricanja; kardinalu je Hugolinu prorekao da će postati papom.

8. poglavlje

Kako je, čuvši i shvativši Kristove savjete u Evanđelju, odmah promijenio vanjsku odjeću te je i iznutra i izvana, obukao novu haljinu evanđeoskog savršenstva

Tako je blaženi Franjo, pošto je dovršio popravljavanje crkve sv. Damjana, nosio pustinjački habit, u ruci je imao štap, noge mu bijahu obuvane, a opasan bijaše remenom. Jednoga je dana za vrijeme mise čuo što je Krist rekao učenicima, kad ih je poslao propovijedati, naime, da sa sobom kad putuju ne nose ni zlata, ni srebra, ni kese, ni novčarke, ni kruha; neka budu neobuvani i neka ne imaju dviju haljina. Kad mu je svećenik to bolje objasnio, ispunjen neizrecivom radošću rekao je: "Ovo je ono što želim, ovo je ono što hoću izvršavati svim svojim snagama."

Kad je sve što je čuo, radosno upamtio, trsio se da to izvrši. Bez oklijevanja je napustio dvostruku odjeću i već se tada nije više služio ni štapom, ni obucom, ni kesom ili novčarkom. Sebi je načinio vrlo neuglednu haljinu, odbacio kožnati pojas, a umjesto njega uzeo prteni konopac. Svu je brigu svoga srca spojio s riječima nove milosti i smišljao kako da ih provede u djelo. Po Božjem je nadahnuću počeo propovijedati o evanđeoskom savršenstvu i jednostavno je javno propovijedao pokoru. Riječi mu nisu bile neplodne niti ih se moglo ismijevati; bijahu one, naprotiv, pune snage Duha Svetoga; prožimale su unutrašnjost srca tako da su slušaoci bili silno zadivljeni.

Kao što je kasnije i sam posvjedočio, po Božjoj je objavi od Gospodina naučio ovaj pozdrav: "Gospodin ti dao mir!" U svakoj svojoj propovijedi naviještao je mir, a na početku svake je tako pozdravljao svoje slušatelje. S obzirom na upotrebljavanje ovoga pozdrava neobično je to, što se ne može zamisliti bez čuda: prije svog obraćenja je Franjo imao kao nekoga svog "preteču" koji je češće prolazio Asizom i ljude ovako pozdravljao: "Mir i dobro, mir i dobro!" Čvrsto se vjerovalo: kao što je Ivan Krstitelj najavljavao Krista, dok Krist nije počeo propovijedati, a onda je prestao naviještati ga, tako je i ovaj poput drugoga Ivana prethodio blaženoga Franju u propovijedanju mira, a kad se pojavio Franjo, taj više nije nastupao kao prije toga.

Ubrzo je, dakle, čovjek Božji Franjo, ispunjen proročkim duhom, prema proročanstvu odmah nakon svoga spomenutog preteče, naviještao mir i propovijedao spasenje. Snagom njegovih spasonosnih opomena su se vrlo mnogi izmirili koji su živjeli u zavadi i daleko od Krista i spasenja.

A kad su mnogi upoznali kako istinu jednostavna naučavanja, tako i Franjin život, nakon dvije godine od njegova obraćenja neke je ljude oduševio njegov primjer pokorničkoga života te su se, odbacivši sve, međusobno povezivali haljinom i životom. Prvi je među njima bio svete uspomene brat Bernardo.

Dok je promatrao ustrajnost i gorljivost blaženoga Franje u službi Božjoj, kako je naime, s velikim naporom popravljao ruševne crkve i provodio strog život, a znao je da je u svijetu živio raskošnim životom, u svom je srcu odlučio da će sve što je imao razdijeliti siromasima i uza nj čvrsto prionuti.

Jednoga je dana potajno došao čovjeku Božjem, povjerio mu svoju odluku i s njim se dogovorio da će te večeri doći k njemu. Blaženi se Franjo, zahvaljujući Bogu kao onaj koji do sada nije imao druga, veoma obradovao, a napose zato što je gospodin Bernardo bio vrlo izgrađen čovjek.

Tako je blaženi Franjo ugovorene večeri došao u njegovu kuću s velikim zanosom srca i cijelu je noć proveo zajedno s njim. Gospodin Bernardo je između ostaloga rekao: "Ako bi netko od svoga gospodara imao mnogo toga ili malo, što je mnogo godina uživao i to više ne bi htio zadržati, što bi taj mogao s tim učiniti, što bi bilo najbolje?" Blaženi je Franjo odgovorio da bi to morao vratiti svom gospodaru od kojega je to primio. Na to će gospodin Bernardo: "Ja, dakle, brate, želim sva svoja dobra razdijeliti iz ljubavi prema svom Gospodinu koji mi ih je dao, kako se tebi bude činilo boljim."

A njemu će na to Svetac: "Sutra ujutro ćemo poći u crkvu te ćemo prema Evanđelistaru saznati kako je Gospodin učio svoje učenike." Kad su ujutro ustali, i došli do crkve sv. Nikole na trgu grada Asiza s još nekim drugim čovjekom imenom Petar, koji je također želio postati bratom, udoše u crkvu da se pomole,

a jer bijahu priprosti i nisu znali pronaći evanđeosku riječ o odricanju svijeta, pobožno su zamolili Gospodina da im se pri prvom otvaranju knjige udostoji očitovati svoju volju.

Kad su se pomolili, blaženi je Franjo uzeo zatvorenu knjigu i klečeći pred oltarom ju je otvorio. Kad su je prvi puta otvorili, namjeriše se na Gospodinov savjet: "Ako želiš biti savršen, idi i prodaj sve što imaš i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu." (Mt 19, 21)

Kad su to otkrili, blaženi je Franjo bio vrlo radostan i zahvalio je Bogu. No, jer bijaše pravi poklonik Trojstva, htio je da se to potvrdi trostrukim svjedočanstvom. Otvorio je knjigu drugi i treći puta. Kod drugog otvaranja se namjeriše na riječi: "Ništa ne nosite na put." (Lk 9, 3) A u trećem otvaranju naiđoše na riječi: "Tko hoće ići za mnom, neka se odrekne samoga sebe itd." (Mt 18, 24; Lk 9, 23)

Blaženi je Franjo prilikom svakog otvaranja knjige zahvalio Bogu za potvrdu svoje odluke i želje koja mu se davno rodila u srcu te mu je i treći puta očitovana i pokazana. Spomenutim je ljudima Bernardu, naime, i Petru rekao: "Braćo, ovo je naš život i Pravilo sviju onih koji se htjednu pridružiti našoj družbi. Pođite, dakle, i izvršujte što ste čuli."

Tako je otišao gospodin Bernardo koji bijaše vrlo bogat. Rasprodao je sve što je imao i tako prikupio mnogo novaca. I sve je to razdijelio gradskim siromasima. Petar je također prema svojim mogućnostima ispunio evanđeoski savjet. Kad sve razdijeliše, obojica zajedno obukoše haljinu kakvu je nedavno obukao Svetac, pošto je svukao onu pustinjačku. I od toga su časa živjeli zajedno s njim prema sv. evanđelju, kako im je pokazao Gospodin. Zato je blaženi Franjo u svojoj Oporuci rekao: "Sam Gospodin mi je objavio da moram živjeti prema sv. Evanđelju."

Ova se Franjina izjava odnosi na slijedeće riječi njegove Oporuke: "I kad mi je Gospodin dao braću, nitko mi nije pokazao što mi valja činiti, nego mi je sam Svevišnji objavio da moram živjeti po uzoru sv. Evanđelja."

9. poglavlje

Poziv brata Silvestra i viđenje što ga je imao prije ulaska u Red

Dok je gospodin Bernardo, kao što je rečeno, svoja dobra dijelio siromasima, bijaše nazočan i blaženi Franjo koji je promatrao snažno djelovanje Gospodinovo i u svom je srcu slavio i hvalio Gospodina. Kadli dođe neki svećenik imenom Silvestar od kojega je blaženi Franjo kupio kamenja za popravak crkve sv. Damjana. Gledajući kako se sav novac troši po nakani čovjeka Božjega, raspaljen pohlepom mu je rekao: "Franjo, nisi mi dovoljno platio kamenje što si ga od mene kupio." Kad je preziratelj lakomosti čuo kako taj mrmlja i prigovara, pristupio je gospodinu Bernardu i gurnuo svoju ruku u njegov ogrtač, gdje se nalazio novac, s velikom ogorčenošću srca je ruku izvukao punu novaca i dao ga svećeniku koji je čas prije mrmljao rekavši mu: "Da li si, gospodine svećeniče, potpuno podmiren?" Silvestar je odgovorio: "Potpuno, brate." Radostan se, s tako dobivenim novcem, vratio svojoj kući.

Nakon nekoliko dana je isti svećenik po Božjem nadahnuću počeo razmišljati o onome što je učinio blaženi Franjo te je sam sebi rekao: "Nisam li ja bijedan čovjek? Iako sam već star, pohlepno žudim za vremenitim dobrima i tražim ih. A ovaj mladić, naprotiv, iz ljubavi prema Bogu sve to prezire i odbacuje."

Naredne je noći u snoviđenju vidio neizmjeran križ čiji je vrh doticao nebo, a podnožje mu je učvršćeno stajalo u Franjinim ustima. Priječnice su toga križa sezale od jednoga kraja svijeta do drugoga. Kad se svećenik probudio, spoznao je i čvrsto vjerovao da je Franjo pravi prijatelj i sluga Kristov i da se redovnička zajednica, koja se istom pojavila, ima proširiti po cijelome svijetu. Tako se počeo bojati Boga i u svojoj je kući počeo činiti pokoru. Napokon je, nakon malo vremena, stupio u Red koji je tada već bio pravno osnovan. U njemu je vrlo uzorno živio i slavno završio svoj zemaljski život.

Čovjek Božji, komu se, kako je rečeno, pridružiše dva brata, nije imao nikakva skloništa gdje bi s braćom boravio. S njima se preselio k nekoj siromašnoj i zapuštenoj crkvi koja se zvala Sveta Marija Porcijunkulka. Ondje načiniše kućicu u kojoj su katkada boravili zajedno.

Nakon nekoliko dana je neki čovjek imenom Egidije došao k njima te je s velikim poštovanjem i pobožnošću, klečeći na koljenima, molio čovjeka Božjega da bi ga primio u svoj u družbu. Kad ga je čovjek Božji i vidio kako je dobar vjernik i pobožan, i kad se uvjerio da bi od Boga mogao primiti mnogo

milosti, kao što se to poslije pokazalo djelom, rado ga je primio. Ova su četvorica bila tako sjedinjena u neopisivu veselju i radosti Duha Svetoga. Poradi većega napretka se razdijeliše ovako:

Blaženi je Franjo, uzevši brata Egidija, s njim otišao u Ankonitansku Markiju, a ostala dvojica otiđoše na drugi kraj. Putujući u Markiju mnogo su se radovali u Gospodinu. Sveti je čovjek visokim i zvonkim glasom francuskim jezikom pjevao pohvale Gospodinu i slavio dobrotu Svevišnjega. Toliko bijahu radosni kao da su pronašli veliko blago na evanđeoskom polju gospođe siromaštine. (usp. Mt 13, 44) Iz ljubavi prema njoj su prezirali sve zemaljsko i velikodušnom radošću odbacivali kao smeće.

Svetac je rekao bratu Egidiju: "Naš će Red biti sličan ribaru koji baca svoje mreže u vodu i ulovi veliko mnoštvo riba. Malene ostavlja u vodi, a velike izabire i stavlja u posude." (Mt 13, 48) Tako je prorekao širenje Reda.

Premda čovjek Božji još nije zapravo propovijedao narodu, ipak je, prolazeći kroz gradove i sela, sve poticao da bi Boga ljubili i bojali ga se, i da bi za svoje grijehе činili pokoru. Brat je Egidije opominjao slušatelje da Franji vjeruju, jer im je savjetovao ono najbolje. U službenom ili pravnom osnutku Franjina Reda razlikujemo dvije etape; Red je odobrio, ali samo usmeno, najprije papa Inocent III, a nakon toga je uslijedilo i pravno odobrenje. To je učinio nasljednik Inocenta III. papa Honorije III. svojom bulom "Solet annuere" od 29. studenoga 1223.

Brat Silvestar je umro oko 1240. godine.

Brat Egidije je primljen u Red 23. travnja 1209, a umro je 22. travnja 1282.

Svi koji su ih slušali, govorili su: "Tko su ovi? Kakve su to riječi što ih govore?" Tada je, naime, ljubav prema Bogu i strah Božji bio na neki način gotovo posve ugašen, a put pokore bijaše sasvim nepoznat, štoviše, smatran je ludošću. U tolikoj je, naime, mjeri prevladala privlačnost tijela, požuda svijeta i oholost života te se činilo da je cijeli svijet ogrezao u tim trima zlima. (usp. 1 vi 2, 16) .

O tim je evanđeoskim ljudima vladalo raznoliko mišljenje. Jedni su, naime, govorili da su ljudi ili pijani, a drugi su opet tvrdili da takve riječi ne proizlaze iz ludosti. Jedan je između slušatelja rekao: "Ili su uz Gospodina prionuli poradi najvećega savršenstva, ili su doista ljudi; njihov se život čini beznadnim, kad se hrane siromašno, hode bosonogi a obučeni su u vrlo bijednu odjeću."

Ipak među tima, iako je neke obuzeo strah kad su promatrali način njihova života, bijaše i takvih koji ih još nisu sljedili. A kad bi ih djevojke i mlade žene vidjele samo izdaleka, bježale bi bojeći se da ih ne bi možda zavela njihova ludost i bezumnost. Kad obiđoše tu pokrajinu, povratili se na spomenuto mjesto kod Svete Marije.

Kad je prošlo nekoliko dana, dođoše k njima još tri čovjeka iz Asiza, naime: Sabatin, Morik i Ivan iz Capelle. Ponizno zamoliše blaženoga Franju da ih primi kao braću. I on ih je ponizno i dobrostivo primio. Kad su po gradu prosili milostinju, jedva bi im je tko dao. Spočitavali su im što su svoje imanje ostavili da jedu tuđe pa su zbog toga trpjeli veliku neimaštinu. Njihovi su ih rođaci i roditelji progonili, a drugi su ih građani ismjeivali kao bezumnike i luđake, jer u ono vrijeme nitko nije ostavljao svoju imovinu da bi od vrata do vrata prosio milostinju.

Biskup grada Asiza, kojem je čovjek Božji često odlazio da se s njim posavjetuje, ljubazno ga je primio i rekao mu: "Vaš mi se život čini tvrdim i oporim, jer na svijetu ništa ne posjedujete." Na to će njemu Svetac: "Gospodine, kad bismo imali neke posjede, bilo bi nam potrebno oružje da se zaštitimo. Odatle se, naime, rađaju rasprave i parbenja, a zbog toga se na mnogo načina sprečava ljubav prema Bogu i blišnjemu. I zato ne želimo na ovome svijetu posjedovati ništa vremenito." Biskupu se vrlo svidio odgovor čovjeka Božjeg koji je prezreo sve vremenito, a napose novac. To je bilo u tolikoj mjeri da je u svim Pravilima osobito preporučivao siromaštvo i svu je braću poticao da se brižljivo čuvaju novca . Izradio je, naime, više Pravila i najprije ih je iskušao, a istom onda napisao ono što ga je konačno ostavio braći. Zato je u jednom od njih, odvrćajući braću od novca, rekao: "Čuvajmo se mi koji ostavimo sve da ne bismo poradi tako nezatnoga izgubili kraljevstvo nebesko. Nađemo li negdje novaca, ne brinimo se za njih više negoli za prah koji gazimo."

Franjin je stav prema novcu jasan, odlučan i beskompromisan. Sažeto ga je formulirao u IV. poglavlju tzv. potvrđenoga Pravila. Kad Franjo odbacuje novac, treba mu priznati dvoje, da je, naime, istovremeno bio i dalekovidni genij i karizmatični vidjelac. Kako je novac veliko zlo i kolika je smetnja napredovanju u evanđeoskom savršenstvu, najbolje pokazuje jedno od najvećih suvremenih zala, a to je

zloglasni kapitalizam, koji na svoj poseban način čovjeka zarobljava i eksploatira njegove i duševne i tjelesne sposobnosti.

10. poglavlje

Kako je šestorici svojih drugova pretkazao sve što ih je imalo snaći, kad budu išli po svijetu poticao ih je na strpljivost

Sveti je Franjo, kad je već bio pun milosti Duha Svetoga, pozvao k sebi šestoricu spomenute braće te im je unaprijed pretkazao što će im se dogoditi. Rekao im je: "Razmotrimo, predraga braćo, svoje zvanje kojim nas je Bog milosrdno pozvao (usp. 1 Kor 1, 26). Nije nas pozvao samo poradi našega spasenja nego i poradi spasenja mnogih da pođemo po svijetu opominjući sve, većma primjerom negoli riječju, da za svoje grijehе čine pokoru i da na pameti imaju Božje zapovijedi. Nemojte se bojati toga što izgledate neugledni i neuki, nego bez straha, jednostavno naviještajte pokoru. Pouzdajte se u Gospodina koji je pobijedio svijet (Iv 16, 33). On po vama i u vama govori svojim Duhom da bi sve potaknuo neka bi se obratili k njemu i opsluživali njegove zapovijedi."

"Naći ćete poneke ljude koji su vjerni, blagi i dobrotivi. Oni će vas i vaše riječi radosno primati, a namjerit ćete se i na mnoge druge koji nisu vjernici, nego su oholice i psovači. Oni će vam se suprotstavljati i opirati kao i onome o čemu ćete im govoriti. Odlučite, dakle, u svom srcu da ćete sve podnositi strpljivo i ponizno."

Kad su braća to čula, počеше se plašiti. Svetac im je na to rekao: "Nemojte se bojati, jer će nakon malo vremena doći k nama mnogo mudrih i plemenitih. Bit će s nama i propovijedat će kraljevima, knezovima i mnogim narodima. Mnogi će se obratiti Gospodinu koji će po cijelome svijetu umnožiti i povećati svoju obitelj."

Kad im je to rekao i blagoslovio ih, ljudi su se Božji razišli i vjerno obdržavali njegove opomene. Kad bi se namjerali na koju crkvu ili na raspelo, pokleknuli bi da se pomole. Tada su pobožno molili: "Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te poradi sviju tvojih crkava koje su po cijelome svijetu, jer si po svome svetom križu otkupio svijet." Vjerovali su, naime, da uvijek nađu Božje prebivalište, gdje god se namjere na raspelo ili na crkvu.

Koji god bi ih vidjeli, mnogo su se čudili što su se svojom haljinom razlikovali od sviju ostalih ljudi i što su izgledali poput šumskih ljudi. Kamo god bi došli - u grad, selo, zaselak ili kuću - naviještali bi mir. Sve su ljude poticali da se boje Boga i da ljube Stvoritelja neba i zemlje te da izvršuju njegove zapovijedi. Jedni su ih rado slušali, a drugi su ih ismjeivali. Mnogi su ih zamarali pitanjima. Neki su ih pitali: "Odakle ste?" Drugi su se zanimali kojem Redu pripadaju. Jer im je bilo naporno odgovarati na tolika pitanja, jednostavno su izjavljivali da su pokornici iz grada Asiza. Njihova zajednica još tada nije bila nazvana Redom.

Mnogi su ih smatrali varalicama i slaboumnicima pa ih nisu htjeli primati u svoje kuće, da ih možda ne bi kao lopovi okrali. Zato su u mnogim mjestima, kad su im nanesene nepravde, noćivali u trjemovima crkava i kuća. U isto su vrijeme dvojica od njih bila u Firenzi. Po gradu su prosili i tražili prenoćište, ali ga nisu mogli naći. Tako dođoše u jednu kuću koja je imala trijem i u njemu peć. Jedan drugome rekoše: "Ovdje ćemo moći prenoćiti." Kad su zamolili gazdaricu kuće da ih primi u kuću, a ona odbila to učiniti, ponizno je zamoliše neka im dopusti da barem te noći prenoće pokraj peći.

Kad im je to dopustila, stigao je njezin muž i našao ih u trijemu. Pozvao je ženu i upitao je: "Zašto si tim nitkovima dala konak u našem trijemu?" Odgovorila je da ih nije htjela primiti u kuću nego im je dopustila da spavaju u trijemu, gdje ništa drugo nisu mogli ukrasti osim drva. Muž nije pristao da bi im se dao kakav pokrivač, jer ih je smatrao skitnicama i lopovima.

Kad su te noći do matutina pokraj peći otpočinuli, a grijala ih je samo božanska toplina i bijahu pokriveni pokrivačem gospođe siromaštine, otiđoše u obližnju crkvu da prisustvuju jutarnjoj molitvi časoslova. Kad je svanulo, i ona je žena otišla u crkvu. Vidjevši ondje braću kako pobožno mole, rekla je u sebi: "Kad bi ti ljudi bili skitnice i lopovi, kao što je rekao moj muž, ne bi tako pobožno ustrajali u molitvi." Dok je ona tako razmišljala, gle, neki je čovjek imenom Gvido dijelio milostinju siromasima koji su se nalazili u samoj crkvi.

Kad je došao do braće, htio je svakom pojedinom dati novaca kao što je dao i drugima. Oni su novac odbili i ne htjedoše ga primiti. Gvido ih je zapitao: "Zašto vi, iako ste siromašni, ne primete novca poput ostalih?" Brat Bernardo mu je odgovorio: "Istina je da smo siromasi, ali naše siromaštvo nije tako teško kao što je teško drugim siromasima. Mi smo, naime, po Božjoj milosti, čiji savjet prihvatismo, dragovoljno postali siromasima." Taj se čovjek tome divio i zapitao ih da li su ikada što posjedovali. Od njih je doznao da su mnogo toga posjedovali, ali su iz ljubavi prema Bogu sve porazdijelili siromasima. Onaj koji je tako odgovorio bio je brat Bernardo, drugi nakon blaženoga Franje. Njega smatramo zaista svetim ocem. Kao prvi je prigrlio poslanstvo mira i pokore i pošao za Svecem Božjim. Pošto je sve što je imao rasprodao i razdijelio siromasima po savjetu evanđeoskog savršenstva, do smrti je ustrajao u najsvetijem siromaštvu.

Spomenuta je žena promatrala kako braća nisu htjela primiti ponuđeni im novac. Pristupila im je i rekla da će ih drage volje primiti u svoj u kuću, ako žele ondje prenoćiti. Braća su joj ponizno odgovorila: "Neka Gospodin nagradi tvoj u dobru volju." Spomenuti ih je čovjek, kad je čuo da braća nisu mogla naći prenoćište, odveo svojoj kući i rekao: "Evo prenoćište što vam ga je pripremio Gospodin. Ostanite tu do mile volje." Oni su, zahvaljujući Bogu, kod njega ostali nekoliko dana. Sazidivali su ga kako svojim primjerom tako i riječima u strahu Božjem te je poslije mnogo toga razdijelio siromasima.

Premda se ovaj prema braći tako dobrostivo ponio, usprkos tome su ih neki ipak smatrali nevrijednima te su ih mnogi, mali i veliki, pogrđivali i nanosili im nepravde. Gdje su im oteli i vrlo siromašnu odjeću što su je imali. Kad bi sluge Božje ostale gole, jer su prema Evanđelju nosili samo jednu haljinu, nisu zahtijevali da im se oteto nadoknadi. A ako su neki, ganuti samilošću, htjeli im oduzeto vratiti, rado su primali natrag.

Neki su se na njih nabacivali blatom, a neki su im opet u ruke davali kocke i pozivali ih, ne bi li se htjeli s njima igrati. Drugi su im opet odostraga skidali kapuce, vješali ih sebi na leđa i tako nosili. Pravili su im ovakve i slične nepodopštine i smatrali ih tako bespomoćnima te su ih drsko napadali, kako im se prohtjelo. Osim toga su podnosili glad i žeđu, studen i golotinju, neiskazane nevolje i tjeskobe. Sve su to podnosili postojano i strpljivo kao što ih je poticao Franjo. Podnoseći mnogo toga, nisu se žalostili niti su proklinjali one koji su ih zlostavljali. Naprotiv, kao posve evanđeoski ljudi i kao pozvani da se domognu velika dobitka mnogo su se radovali u Gospodinu. Kad su upadali u kušnje i svakakve nevolje, sve su to smatrali radošću, a prema riječima Evanđelja su se brižno i usrdno molili za svoje progonitelje (Mt 5, 44).

11. poglavlje

Kako su primljena četvorica braće i o žarkoj ljubavi kojom su se braća međusobno ljubila; o njihovoj revnosti u radu i molitvi i o njihovoj savršenoj poslušnosti

Kad su ljudi vidjeli kako su braća radosna u svojim nevoljama, kako sabrano i pobožno mole, kako ne primaju novaca niti ih sa sobom nose i kako se međusobno ljube, po tom su prepoznavali da su pravi Gospodinovi učenici. Mnogi su k njima dolazili raskajana srca te su ih molili da im oprostite sve uvrede koje su im nanijeli. A oni su od srca opraštali i govorili: "Neka vam Gospodin bude milostiv!" Ozbiljno su ih opominjali da misle na svoje spasenje.

Neki su molili da bi ih braća primila u svoju družbu. Sva šestorica su od blaženoga Franje imala ovlast da primaju u Red. Budući da su braća bila malobrojna, nekolicinu su primili u svoju družbu. S tima se, koje su ovako primili, nakon nekog vremena svi zajedno vratiše u Svetu Mariju u Porcijunkuli. Kad su jedan drugoga ponovno ugledali, bili su ispunjeni tolikom dragošću i radošću da nisu mislili ni na što od onoga što su pretrpjeli od opakih ljudi.

Danomice su nastojali moliti i svojim rukama raditi da bi od sebe protjerali svaku besposlicu, neprijateljicu duše. Dizali su se o ponoći i s nebrojenim su suzama i uzdisajima sabrano i vrlo pobožno molili. Jedan drugoga su ljubili najnježnijom ljubavlju, služili su jedni druge i brinuli su se jedan za drugoga kao što se majka brine za dragoga sina jedinca. Ljubav je u njihovim srcima toliko plamtjela te su smatrali malenkošću da svoja tjelesa predaju smrti, ali ne samo iz ljubavi prema Kristu, nego također i kad bi se radilo o spasu duše i tijela njihove subraće.

Kad su dvojica braće jednoga dana išla zajedno, namjeriše se na nekog manijaka koji se na njih počeo nabacivati kamenjem. Kad je jedan od njih opazio da kamenje pogađa njegova subrata, odmah se podmjestio da bi kamenje padalo na njega. Svaki je želio da kamenje radije pogađa njega negoli njegova

brata. Činili su to zbog međusobne ljubavi kojom su im plamtjela srca. Bijahu spremni jedan za drugoga položiti i vlastiti život.

U poniznosti i ljubavi bijahu tako utemeljeni i ukorijenjeni da su jedan drugoga poštivali kao oca i gospodara, a oni kojima je bila povjerena poglavarstva služba ili su bili odlikovani nekom milošću, pokazivali su se poniznijima i neznatnijima od ostalih. Svi su se posvema prepuštali poslušnosti, neprestano su bili spremni poslušati volju onoga koji im je nešto nalagao. Nisu pravili razliku između pravedne i nepravde zapovijedi, jer su, što god bi im se zapovjedilo, smatrali da je po Božjoj volji. Zato im je izvršavanje naloga bilo lako i ugodno. Odricali su se tjelesnih želja, sami su sebe brižljivo prosuđivali i pazili da ne bi jedan drugoga ni na jedan način uvrijedio.

Ako se gdjekada desilo da bi jedan drugome kazao riječ koja bi mogla povrijediti, dotičnoga je toliko grizla savjest da se nije mogao smiriti, dok svoj grijeh ne bi priznao. Taj bi se ponizno prostro po zemlji, dok mu povrijeđeni brat ne bi stavio nogu na usta. A ako uvrijeđeni brat ne bi htio stati na usta onom drugome - ako je onaj koji je drugoga uvrijedio bio poglavar - uvrijeđenome bi naložio da mu svoju nogu stavi na usta, a ako bi taj bio podložnik; zahtijevao je da to onome naredi poglavar. Tako su uporno nastojali da se od njih protjera svaka srdžba i pakost, da bi se tako među njima uvijek sačuvala ljubav. Trsili su se da po mogućnosti svakoj . mani suprotstave pojedine kreposti, a u tome ih je pretjecala i potpomagala milost Isusa Krista.

Franjo je bio svjestan toga da ljubav predstavlja jezgru i bit sv. evanđelja. Zato u potvrđenom Pravilu naglašava kako međusobna ljubav male braće treba da bude veća od ljubavi kojom majka ljubi svoga sina. U VI. poglavlju određuje: "I gdje god se braća nadu ili sretnu, neka se međusobno pokažu domaćima. Neka s punim povjerenjem jedan drugome otkrije svoje potrebe, jer ako majka ljubi i njeguje svoga tjelesnoga sina, koliko brižnije mora svatko ljubiti i njegovati svoga duhovnog brata. I ako netko od njih oboli, ostala ga braća moraju posluživati kako bi željela da se njih poslužuje." (VI. pogl.)

Osim toga, nisu sebi ništa prisvajali, nego su se knjigama i drugim stvarima, koje su im dane, služili zajednički; na način koji su nam predali apostoli i koji se sačuvalo. Premda je u njima i među njima vladalo istinsko siromaštvo, ipak su prema svima bili darežljivi i širokogrudni u svemu što im je darovano poradi Boga. Iz ljubavi prema Bogu su rado davali svima koji su ih molili, a napose su siromasima ustupali dobivenu milostinju.

Kad bi se putujući namjerali na siromahe koji su od njih nešto molili za ljubav Božju, ako ne bi imali ništa drugo što bi im mogli pružiti, dali bi im koji dio svoje odjeće, iako je bila siromašna. Gdjekada bi dali kapucu, odvojivši je od habita, gdjekada rukav, a koji puta bi im od svog habita odvojili neki drugi komad da bi se tako ispunila ona evanđeoska riječ: "Svakom koji te nešto moli podaj" (Lk 6, 30). Jednoga je dana u crkvicu Marije Anđeoske došao neki siromah. Zaprošio je milostinju. Ondje se našao samo neki ogrtač što ga je jedan brat imao kao svjetovnjak. Kad je blaženi Franjo rekao da ga dade onome siromahu, taj mu ga je drage volje i spremno ustupio. Poradi poštovanja i pobožnosti što ju je pokazao onaj brat koji je onome siromahu ustupio ogrtač, dano mu je da vidi kako je ta milostinja uzašla na nebo i osjetio je kako ga je prožela nova radost.

Kad bi se k njima svratili bogataši ovoga svijeta, primali su ih spremno i ljubazno. Nastojali su ih odvratiti od zla i potaknuti na pokoru. Ozbiljno su molili da ih se ne bi slalo u krajeve, odakle su bili rodom da bi tako izbjegli povjerljiv saobraćaj sa svojim rođacima. Nastojali su opsluživati onu Prorokovu riječ: "Tuđinac postadoh braći i stranac djeci majke svoje (Ps 68, 9)."

U siromaštvu su nalazili veliku radost, jer nisu težili za bogatstvom. Sve su što je prolazno prezirali, što god ljudi, ljubitelji ovoga svijeta, mogu željeti. Napose su novac gazili nogama kao prašinu i, kao što ih je naučio Svetac, jednako su ga cijenili kao i magareću izmetinu. Neprestano su se radovali u Gospodinu, jer nisu imali ništa između sebe što bi ih na neki način moglo ražalostiti. Koliko su od svijeta bili odvojeni, toliko su više bili sjedinjeni s Bogom. Idući križnim putem i stazama pravednosti (Ps 22, 3), s tijesna su puta pokore i evanđeoskog opsluživanja uklanjali zapreke da bi tako budućim pokoljenjima pripravili ravan i siguran put.

12. poglavlje

Kako je blaženi Franjo s jedanaestoricom učenika išao k papi da mu priopći svoju nakanu i da mu papa potvrdi Pravilo što ga je napisao

Blaženi je Franjo, gledajući kako Gospodin njegovu braću povećava brojem i zaslugama - kad je već bilo dvanaest vrlo savršenih ljudi koji su bili istomišljenici, a on bio dvanaesti - on, njihov vođa i otac, rekao je jedanaestorici: "Vidim, braćo, da Gospodin želi milosrdno povećati našu družbu. Poći ćemo zato k svojoj majci svetoj Rimskoj Crkvi pa ćemo vrhovnom svećeniku priopćiti što je Gospodin počeo po nama izvoditi da bismo s njegovim pristankom i uz njegovu zapovijed nastavili što smo započeli."

Budući da se ostaloj braći svidjela očeva riječ, zajedno krenuše s njim na put, a on im reče: "Postavimo jednoga između sebe da nam bude vođom i na neki ga način smatrajmo Kristovim zamjenikom. Kamo god on htjedne skrenuti, skrenimo i mi; a kad bude htio da negdje prenoćimo, prenoćit ćemo." Izabraše brata Bernarda, prvoga nakon blaženoga Franje, i kao što je rekao Otac, tako su se ponašali. Išli su radosno i naviještali riječ Gospodnju. Nisu se usudili govoriti nešto drugo, osim onoga što se odnosilo na hvalu i slavu Božju te na korist duše. Češće su se povlačili na molitvu. Gospodin im je uvijek pripremio prenoćište i dao da im se pruži sve potrebno.

Kada dođoše u Rim, ondje nađoše biskupa grada Asiza; on ih je primio s velikom radošću, jer je blaženom Franji i ostaloj braći iskazivao posebnu pažnju. Ne znajući za razlog njihova dolaska, počeo se uznemirivati. Pobojavao se da možda žele napustiti svoju domovinu, u kojoj je Gospodin po njima počeo činiti čudesne stvari. Veoma se, naime, radovao što u svojoj biskupiji ima takve ljude, od čijeg je načina života i ponašanja vrlo mnogo očekivao. No, kad je čuo koji je razlog njihova dolaska i kad je shvatio njihovu nakanu, mnogo se obradovao i u tu im je svrhu obećao svoj savjet i svaku pomoć.

Taj je biskup bio poznat s nekim kardinalom-biskupom Sabinskim. Bio je to gospodin Ivan od sv. Pavla. Bio je on doista pun milosti i mnogo je volio sluge Božje. Njemu je spomenuti biskup prikazao život blaženoga Franje i njegove braće pa je kardinal zbog toga želio vidjeti čovjeka Božjeg i njegovu ostalu braću. Kad je čuo da se nalaze u Gradu, poslao je po njih i primio ih s velikim poštovanjem i ljubavlju.

Kad su s njim proboravili nekoliko dana, svojim svetim razgovorima i primjerima su ga tako sazidali da se, gledajući kako u njihovu životu sja ono što je o njima slušao, ponizno i pobožno se preporučio njihovim molitvama. Također je zatražio još jednu posebnu milost; htio je, naime, da ga otada smatraju jednim od svoje braće. Kad je napokon zapitao blaženoga Franju zašto su došli i kad je od njega čuo što je naumio i poduzeo; ponudio se da im bude zastupnikom u Rimskoj Kuriji.

Spomenuti je kardinal otišao u Kuriju ("Rimska kurija" prastari je izraz kojim se označuju uredi i ustanove Katoličke Crkve u Rimu koje u papino ime i njegovom vlašću rješavaju najvažnija pitanja Crkve i njezina života) i papi Inocentu III. rekao: "Našao sam vrlo savršena čovjeka koji želi živjeti prema sv. Evanđelju i u svemu opsluživati evanđeosko savršenstvo. Uvjeren sam da Gospodin želi po njemu obnoviti sv. Crkvu na cijelome svijetu." Kad je gospodin papa to čuo, silno se zadivio i istom kardinalu naložio da mu dovede blaženoga Franju. Narednoga je dana spomenuti kardinal čovjeka Božjeg predstavio vrhovnom svećeniku koji mu je prikazao svoj cjelokupni sveti naum. Sam papa; kako bijaše obdaren velikom razboritošću, na dužan je način prihvatio Svečeve želje. Franju je i braću upozorio na mnoge stvari te ih je napokon blagoslovio riječima: "Pođite, braćo, s Gospodinom i, kako vam se udostoji nadahnuti, svima propovijedajte pokoru. A kad vas Svemogući umnoži brojem i milošću, obavijestite nas pa ćemo vam odobriti i više od toga, a još sigurnije ćemo vam povjeravati i veće stvari."

Gospodin je papa htio znati da li je ono što je već odobreno i što je još trebalo odobriti bilo po Božjoj volji. Prije nego što je Svetac od njega otišao, rekao je njemu i drugovima: "Sinovi naši, vaš nam se život čini odviše krutim i oporim. Premda smo uvjereni da ste ispunjeni tolikim žarom, da o vama ne treba sumnjati, ipak moramo misliti i na one koji će slijediti iza vas, da im se taj put ne bi činio odviše oporim." Kad je papa vidio postojanost njihove vjere i sidro najčvršćega ufanja usidreno u Kristu tako da od svoje revnosti ne bi htjeli odustati, kazao je blaženome Franji: "Sinko, idi i moli se Bogu da ti objavi, da li to što želite potječe iz njegove volje, da bismo, znajući volju Gospodinovu, lakše odobrili tvoje želje."

Dok je Svetac Božji molio, kao što mu je gospodin papa preporučio, Gospodin mu je u duhu progovorio u prisposobi rekavši: "Neka se siromašna, lijepa žena nalazila u jednoj pustinji, a njena je ljepota zadivila jednoga velikog kralja koji je poželio njome se oženiti, jer je mislio da će s njom roditi lijepe sinove." Pošto je ženidba sklopljena i izvršena, rođeno je i odraslo mnogo sinova. Majka im je, kad odrastoše, ovako progovorila: "Nemojte biti sramežljivi, jer ste kraljevi sinovi. Otiđite u njegov dvor i on će vam pružiti sve potrebno." Kad stigoše do kralja, on se zadivio njihovoj ljepoti. Prepoznavajući u njima svoje obličje, upitao ih je: "Čiji ste sinovi?" A kad su mu rekli da su sinovi siromašne žene koja boravi u pustinji, kralj ih je sve s velikom radošću izgrlio i rekao: "Nemojte se bojati, jer vi ste moji sinovi." Ako

se s moga stola hrane toliki stranci, mnogo veće pravo na to imate vi koji ste moji zakoniti sinovi." Zatim je kralj naredio spomenutoj ženi da sve sinove što ih je s njim rodila pošalje u njegov dvor da ih othrani."

Kad je to blaženome Franji, dok je molio, pokazano u viđenju, sveti je čovjek shvatio da ona siromašna žena predstavlja njega.

Kad je Franjo dovršio svoju molitvu, predstavio se vrhovnom svećeniku i sve mu redom ispriповijedao što mu je Gospodin pokazao u viđenju. Zatim je rekao papi: "Gospodine, ja sam ona siromašna žena koju Gospodin ljubi. Njegovu se milosrđu svidjelo da mu ona rodi zakonite sinove. Kralj kraljeva mi je rekao da će sve sinove, koje će po meni roditi, othraniti, jer ako ljubi tuđince, to više mora ljubiti i hraniti svoje zakonite sinove. Ako Bog daje vremenita dobra grešnicima da othrane svoje sinove, to više će dati evanđeoskim ljudima kojima to pripada po obećanju."

Kad je gospodin papa to čuo, veoma se zadivio, a napose zato što je prije dolaska blaženoga Franje vidio u snu kako je crkvi sv. Ivana Lateranskoga prijetila opasnost da će se srušiti. Međutim je neki redovnik, slabašan i neugledan, crkvu podržavao tako što je podmetnuo svoja leđa. Kad se papa probudio, bio je zbunjen i prestrašen. Kao razborit i mudar čovjek razmišljao je što bi to viđenje imalo značiti. Kad je k njemu nakon nekoliko dana došao blaženi Franjo i otkrio mu svoj naum, kao što je već rečeno, i kad je od pape zatražio da mu potvrdi Pravilo što ga je napisao jednostavnim riječima, poslužio se riječima sv. Evanđelja za čijim je savršenstvom čeznuo cijelim bićem. Gospodin papa ga je promatrao tako gorljiva u službi Božjoj te je svoje viđenje usporedio s viđenjem što ga je imao čovjek Božji. Papa je počeo u sebi govoriti: "Ovo je doista onaj sveti i pobožni čovjek koji će poduprijeti i podržavati Crkvu Božju."

Zagrlio ga je i odobrio Pravilo što ga je napisao. Također mu je dao i dopuštenje da svuda propovijeda pokoru. To isto je dopustio i njegovoj braći, ali ipak tako da oni koji će propovijedati dobiju dopuštenje i od blaženoga Franje. To isto je kasnije odobrio i u konzistoriju.

Kad mu je sve to odobreno, blaženi je Franjo zahvalio Bogu i, klečeći na koljenima, ponizno je i pobožno gospodinu papi obećao poslušnost i poštovanje. Ostala su braća prema odredbi gospodina pape na sličan način obećala poslušnost blaženome Franji. Kad su od vrhovnog svećenika primili blagoslov i nakon toga pohodili apostolske grobove, blaženom je Franji i ostaloj jedanaestorici podijeljena tonzura kao što je to predvidio spomenuti kardinal koji je htio da sva dvanaestorica budu klerici. Ovo je Pravilo samo usmeno odobrio papa Inocent III. To će poslije biti i izričito rečeno.

Napustivši Grad, čovjek je Božji sa svojom braćom krenuo u svijet. Bio je veoma zadivljen što mu je molba tako brzo uslišana. Danomice je rastao u nadi i pouzdanju prema Spasitelju koji je svojim ukazivanjima pokazao najprije njemu što se ima dogoditi. Prije nego što je od pape dobio spomenuta odobrenja, jedne noći, kad se prepustio snu, u snoviđenju mu je dano da vidi kako ide nekim putem pokraj kojega se nalazilo drvo vrlo visoko, lijepo, snažno i debelo. Kad mu se približio i poda nj stao, nije se mogao nadiviti njegovoj visini i ljepoti. Začas je i sam Svetac narastao do tolike visine da je doticao vršiku drveta koju je s najvećom lakoćom savio do zemlje. I zaista se nešto takvo dogodilo onda kad se gospodin Inocent, drvo u svijetu tako visoko, lijepo i snažno, Franjinoj molbi i želji tako dobrostivo prignuo.

"Tonzura" je do najnovijega vremena bio obred po kojem je svjetovnjak postao klerikom. Biskup ili drugi ovlašteni djelatnik bi kandidatu na pet mjesta na glavi odrezao čuperak kose, a nakon toga bi se dotičnima na tjemenu kosa šišala do kože, a naokolo bi povrhu čela, ušiju i zatiljka od malo duljih vlasi načinjen vijenac. - Nakon II. vatikanskoga koncila je Crkva "tonzuru" dokinula.

13. poglavlje

Uspjeh Franjina propovijedanja; prvo prebivalište što ga je imao, kako su braća ondje boravila i kako su odanle otišla

Otada je blaženi Franjo obilazio gradove i sela i počeo opširnije i dotjeranije propovijedati, (usp. Mt 9, 35) ali ne uvjerljivim riječima ljudske mudrosti, već u očitovanju Duha i sile, s pouzdanjem je naviještao kraljevstvo Božje (usp. 1 Kor 2, 4-5). Kao pravi propovjednik bijaše ojačan apostolskim ugledom. Nije se služio nikakvim umiljavanjem, odbacivao je svako laskanje. O čemu je uvjeravao druge, o tom je najprije djelom nastojao uvjeriti samoga sebe da bi istinu iznosio što uvjerljivije. Slušatelji su se divili snazi njegovih govora i istini- koju nije naučavao kao običan čovjek. Vrlo mnogi su se žurili, također ljudi

obrazovani i učeni, da bi ga vidjeli i slušali kao čovjeka s drugoga svijeta. Zato iz naroda počese mnogi, plemenitaši i pučani, klerici i laici, nadahnuti Božjom milošću, prijanjati uza stope blaženoga Franje da bi, pošto odbace svjetovne brige i gizdu, živjeli pod njegovim vodstvom.

Dotada su sretni otac i sinovi boravili u jednome mjestu nedaleko od Asiza koje se zove Rivortorto. Ondje se nalazila neka napuštena koliba. To mjesto bijaše tako tijesno da su ondje jedva mogli sjediti ili počivati. Dok su ondje boravili, vrlo često nisu imali ni kruha pa su jeli samo repu.

"Rivortorto" ime je potočića koje je tako nazvan, jer mnogo vijuga. To bi ime u hrvatskom jeziku glasilu "Krivudavi potok". Po potoku je i mjesto nazvano Rivortorto. To se mjesto nalazi kakva 3 km jugoistočno od Porcijunkule. Na mjestu gdje se nalazila spomenuta "ničija" koliba je u 16. st. podignuta crkva koja i danas stoji i koju su u nestašici hrane isprosili. Čovjek je Božji na grede spomenute kolibe napisao je imena pojedine braće da je svaki od njih, koji je želio počivati ili moliti mogao znati gdje mu je mjesto da u skučenosti tijesna prostora ne bi došlo do žamora koji bi narušio unutrašnju šutnju duha.

Dok su braća boravila na tome mjestu, dogodilo se da l je jednoga dana neki seljak onamo došao sa svojim magarcem da s njim u kolibi prenoći, a da ga braća ne bi otjerala, bodrio je svoga magarca riječima: "Uđi samo, uđi, jer ćemo biti korisni ovome mjestu." Kad je sveti otac to čuo, odmah je shvatio i seljakove riječi i nakanu; zbog toga je negodovao, a naročito zato što je sa svojim magarcem načinio veliku zbrku te je tako uznemirio svu braću koja su tada provodila vrijeme u šutnji i molitvi. Na to je čovjek Božji rekao braći: "Znam, braćo, da nas Bog nije pozvao da magarcu pripravljamo prenoćište, a ni zato da nas pohađaju ljudi, nego da ljudima tu i tamo propovijedamo o putu spasenja i da im pružamo spasonosne savjete. Mi se u prvom redu moramo baviti molitvom i zahvaljivanjem." Napustiše spomenutu kolibu da se njome služe siromašni gubavci, a sami se preseliše i smjestiše kod Svete Marije u, Porcijunkuli. Pokraj crkvice su neko vrijeme boravili u kućici prije nego što su dobili crkvicu.

Potom je blaženi Franjo po prethodnoj volji i Božjem nadahnuću tu crkvicu dobio od opata sv. Benedikta od gore Subasija blizu Asiza. Svetac ju je na poseban način i s posebnom ljubavlju stavio na srce generalnome ministru i svoj braći kao mjesto koje je slavna Djevica voljela većma negoli ostala mjesta i crkve našega vremena. A da je to mjesto steklo toliku preporuku i ljubav, tome je mnogo pridonijelo i jedno viđenje što ga je imao neki brat dok još bijaše svjetovnjak. Blaženi ga je Franjo ljubio posebnom ljubavlju, dokle god je bio s njim, i iskazivao mu posebno povjerenje. Dotični je, želeći služiti Bogu, kao što je poslije u Redu doista služio, u svom viđenju vidio kako su svi ljudi ovoga svijeta slijepi i kako naokolo crkvice Svete Marije u Porcijunkuli kleče na koljenima. Ruke su im bile sklopljene, a lica usmjerena prema nebu. Snažnim su glasom plačući molili Gospodina da bi se milostivo udostojao svima vratiti vid. Dok su tako molili, viđen je velik sjaj kako silazi s neba, kako se na njih spušta i kako svima spasonosnim svjetlom vraća vid. Kad je taj došao k sebi, odlučio je da će Bogu služiti ustrajnije. Malo iza toga je posvema napustio opaki svijet sa svim njegovim čarima. Stupio je u Red, u njemu je ustrajao i Bogu služio ponizno i pobožno.

14. poglavlje

Kapitul koji se držao dvaput godišnje kod Svete Marije u Porcijunkuli

Kad je rečeno mjesto kod Svete Marije dobiveno od spomenutog opata, blaženi je Franjo odredio da se ondje dvaput godišnje održi kapitul i to o Duhovima i o blagdanu sv. Mihaela. O Duhovima su se sastajala sva braća kod Svete Marije i raspravljala o tome kako bi mogli Pravilo što bolje opsluživati. Osim toga su raspoređivana braća koja će u različitim provincijama propovijedati narodu, a ostalu bi braću razmještali po njihovim provincijama. Sveti je Franjo opominjao, korio i izdavao zapovijedi, kako mu se po Božjem nadahnuću činilo potrebnim. Sve što im je govorio riječima, nježno je i brižljivo pokazivao djelima. Štovao je poglavare i svećenike svete Crkve, iskazivao je poštovanje plemenitim starcima, a štovao je i bogataše, siromahe je nježno ljubio i s njima srdačno suosjećao, svima se pokazivao podložnim. I koliko god je od svekolike braće bio časniji, ipak je jednog od braće koji je s njim boravio postavio sebi za gvardijana i gospodara. Njemu se, da bi od sebe otjerao svaku prigodu za oholost, ponizno i pobožno pokoravao. Među ljudima bi svoju glavu duboko sagibao prema zemlji te bi među Božjim sve cima i izabranicima zaslužio da pred Božjim licem jednoć bude uzvišen.

Franjo je Petru Katanskom ponizno upravio ovu molbu: "Poradi Boga te molim da me namjesto sebe povjeriš jednom od mojih drugova kojega ću s poštovanjem slušati kao tebe. Poznam plod poslušnosti i

znam da ništa od vremena ne prolazi bez dobitka onome koji jarmu drugoga podloži vrat " (Čel. II, 151) Franjo je to učinio zato da bi stekao što veću zaslugu poslušnosti.

Brižno je opominjao braću da bi sv. evanđelje i Pravilo, kao što su čvrsto obećali, vjerno opsluživali, a napose da s obzirom na božansku službu i crkvene uredbe budu puni poštovanja i pobožnosti. Preporučivao je da pobožno slušaju misu i da se Gospodinovu Tijelu što pobožnije klanjaju. Htio je da njegova braća na poseban način štuju svećenike koji se brinu za časne i nadasve uzvišene sakramente. Gdje god bi ih sreli, morali su pred njima prignuti glavu i poljubiti im ruke. A kad bi ih sreli kako jaše na konju, htio je da im tada ne poljube samo ruke, nego i kopita konja na kojima su jahali da bi tako odali počast njihovoj uzvišenoj vlasti.

Također je opominjao braću neka nikoga od ljudi ne osuđuju niti ne preziru one koji žive raskošno, koji se oblače osebujno i pretjerano. Također je isticao kako želi da braća takve poštuju kao svoju braću i gospodare. I oni su naša braća, ukoliko ih je stvorio jedan te isti Stvoritelj, a gospodari su nam, ukoliko pomažu dobre i pružaju što im je potrebno za tijelo da bi mogli činiti pokoru. Rekavši to, dodao je: "Takvo bi trebalo biti ponašanje braće među ljudima da svatko, tko ih vidi ili čuje, slavi nebeskog Oca i da ga pobožno hvali."

Uvelike je želio da, kako sam tako i braća, obiluju takvim djelima koja će biti na slavu Gospodinu. Zato im je rekao: "Kao što mir naviještate ustima, tako ga još više imajte u svojim srcima. Nikoga ne izazivajte na srdžbu i nikome ne budite na sablazan, nego neka vaša blagost svakoga potiče na mir, dobrostivost i slogu. Ta zato smo pozvani da liječimo rane, povezujemo slomljene kosti, pozivamo zalutale (usp. Ez 34, 16). Za mnoge nam se čini da su udovi đavlovi, a oni će još postati učenici Kristovi."

Dobri je otac osim toga prekoravao braću koja su sama prema sebi bila prestroga. Mnogo su se trapili bdijenjima, postovima i tjelesnim mrtvenjem. Poneki su se od njih zato tako teško trapili da bi u sebi ugušili neuredne tjelesne porive, te se činilo da svaki mrzi samoga sebe. Čovjek Božji je ovakve u tom pogledu zaustavljao, obazrivo ih opominjao, razborito korio i tako im povezivao rane povojima spasonosnih zapovijedi.

Među braćom koja su dolazila na kapitul nitko se nije usuđivao govoriti o svjetovnim stvarima, nego su samo razgovarali o životima svetih otaca i kako bi što bolje i što savršenije mogli naći milost Gospodina Isusa Krista. Ako je koji od braće, koja su došla na kapitul, imao kakvu napast ili teškoću, dok bi slušali blaženoga Franju kako govori umiljato i vatreno i dok su promatrali njegovu pokoru, bivali su oslobođeni od napasti i na čudesan bi se način pridizali iz svojih nevolja. Govorio je kao onaj koji s njima suosjeća, a ne kao sudac: govorio im je kao milosrdni otac sinovima i kao dobar liječnik bolesnicima. S bolesnima je umio biti bolestan, a s ojađenima je znao biti ojađen (usp. 1 Kor 9, 22). Ipak je sve prekršitelje kažnjavao kako treba, a tvrdoglavce bi i buntovnike obuzdavao prikladnim kaznama.

Kad bi kapitul bio dovršen, svu bi braću blagoslovio a pojedince je raspoređivao u pojedine provincije. Koji su između njih imali duha Božjega i potrebnu rječitost za propovijedanje, bilo da se radilo o kleriku ili o laiku, podjeljivao im je odobrenje da mogu propovijedati. A braća su, primivši njegov blagoslov, s velikom radošću duha poput tuđinaca i pridošlica hodili po svijetu, sa sobom nisu ništa nosili, osim knjiga iz kojih su molili časoslov. Gdje god bi našli svećenika, bogata ili siromašna, dobra ili opaka, ponizno bi mu se poklonili i odali poštovanje. A kad bi došlo vrijeme da se pobrinu za prenoćište, radije su išli k svećenicima negoli k svjetovnjacima.

Kad im nije bilo moguće prenoćiti kod svećenika, tražili su duhovnije i bogobojaznije vjernike kod kojih su mogli pristojno prenoćiti, dok Gospodin po gradovima i selima u koja su braća željela doći nije nadahnuo neke bogobojaznike da im pripreme prenoćište i dok za njih nisu u gradovima i selima izgrađena stalna boravišta.

Gospodin im je u pravi čas davao riječ i duh da govore vrlo oštre riječi koje su ulazile i u srca mladića i u srca staraca. Mnogi su ostavljali oca i majku i sve što su imali (usp. Mt 19, 27-29) te su slijedili braću i oblačili njihov redovnički habit. Bio je tada doista na zemlju poslan mač koji razdvaja (usp. Mt 10, 34-36), kad su u Red ulazili mladići koji su ostavljali svoje roditelje u talogu grijeha. Ipak su braća one koje su primali u Red dovodili blaženome Franji da od njega ponizno i pobožno prime redovnički habit.

No, nisu se samo muškarcima oduševljavali za redovnički život, nego su se također mnoge udate žene, djevice i udovice, ganute njihovim propovijedima, po njihovu savjetu u gradovima i selima zatvarale u za njih podignute samostane da bi činile pokoru. Jedan im je brat bio postavljen kao pohoditelj i popravitelj. Na sličan su način i oženjeni ljudi i udate žene, ne mogavši se prema ženidbenom pravu

rastati, po spasonosnu savjetu braće u vlastitim kućama predavali strožoj pokori. I tako se po blaženome Franji, koji bijaše savršen poklonik Presvetoga Trojstva, Crkva Božja obnavlja pomoću triju Redova kao što je to predoznačio popravak triju crkava. Svaki je od tih Redova u svoje vrijeme potvrdio vrhovni svećenik.

Ovdje su nagoviješteni prvi počeci Franjina svjetovnoga pokorničkog Reda. Sve do našega vremena se taj Red službeno zvao : Treći pokornički red Sv. Franje, a nakon II. vatikanskoga koncila je nazvan: Svjetovni franjevački Red (SFR).

15. poglavlje

Smrt gospodina Ivana, prvoga protektora; izbor gospodina Hugolina, biskupa ostijskog za oca i protektora Reda

Časni je otac, gospodin Ivan od sv. Pavla, već spomenuti kardinal, koji je svetom Franji često bio savjetnikom i zaštitnikom, svim ostalim kardinalima preporučivao život i djelovanje kako samoga Sveca tako i svekolike njegove braće. Njihova su srca bila raspoložena da ljube čovjeka Božjeg i njegovu braću napose zato što je svaki od njih želio da u svojoj kuriji ima kojega od braće, ali ne zato da im vrše kakve poslove, nego poradi njihove svetosti i pobožnosti kojom su plamtjeli prema njima.

Kad je gospodin Ivan od sv. Pavla umro, jednom od kardinala imenom Hugolin, koji tada bijaše ostijski biskup, nadahnuo je Gospodin da bi Franju i njegovu braću isto tako iskreno ljubio, zaštićivao i za njih se brinuo. On se doista prema njima odnosio najsrdačnije, kao da je svima bio otac, štoviše, ljubio ih je više nego što se naravna ljubav tjelesnog oca po samoj naravi očituje prema tjelesnim sinovima. Njegova se ljubav duhovno rasplamsala prema čovjeku Božjem i prema njegovoj braći, da bi ih u Gospodinu ljubio i za njih se brinuo. Kad je čovjek Božji čuo za njegov veliki ugled, jer je među ostalim kardinalima uživao poseban ugled, Franjo je sa svoj om braćom otišao do njega. Kardinal ih je radosno primio i rekao: "Predajem vam sebe da vam budem pomoćnikom i savjetnikom; spreman sam vam pružiti zaštitu prema vašem nahodjenju i želim da me poradi Boga preporučujete u svojim molitvama."

Tada je blaženi Franjo, zahvaljujući Bogu, rekao kardinalu: "Rado, gospodine, prihvaćam da budete ocem i zaštitnikom naše redovničke zajednice i želim da vas sva braća zauvijek smatraju uključenim u svoje molitve." Poslije ga je blaženi Franjo zamolio da se udostoji sudjelovati u kapitulu braće o Duhovima. On je na to odmah pristao i otada je svake godine prisustvovao njihovu kapitul.

Kad je dolazio na kapitul, sva su braća, na kapitul sabrana, u povorci mu izlazila u susret. Kad bi braća stigla, kardinal bi sjahao s konja a i s njima išao pješice do crkvice Svete Marije. Nakon toga bi im održao govor i prikazao misu u kojoj je čovjek Božji pjevao Evanđelje.

16. poglavlje

Izbor prvih ministara i kako su bili razaslati po svijetu

Kad se navršilo jedanaest godina od početka Reda, pošto su se braća umnožila brojem i zaslugama, bijahu izabrani ministri i s nekolicinom braće razaslati na sve strane svijeta gdje bijaše poznata katolička vjera i gdje se po njoj živi. U nekim su krajevima primljeni, ali im nije bilo dopušteno graditi boravište, iz nekih su čak protjerani zbog straha da braća možda nisu neki krivovjerci. Premda je spomenuti gospodin Inocent III. odobrio njihov Red i Pravilo, ali to nije učinio pisanom ispravom, zato su braća pretrpjela mnogo neprilika i od klerika i od svjetovnjaka. Zbog toga su braća bila primorana iz nekih pokrajina pobjeći. Tako pritiješnjeni i smućeni, od razbojnika pljačkani i bijeni, s velikom su se ogorčenošću vratili k blaženome Franji. Tako su morali trpjeti gotovo u svim tzv. ultramontanskim krajevima, kao što su Njemačka, Ugarska i više drugih zemalja.

Kad je to priopćeno rečenom gospodinu kardinalu, pozvao je k sebi blaženoga Franju da ga odvede gospodinu papi Honoriju, jer je gospodin Inocent već bio mrtav. Kardinal je papi dao drugo Pravilo, što ga je blaženi Franjo sastavio po Kristovoj uputi, da ga isti gospodin Honorije svečano potvrdi, "Ultramontanski krajevi" nalazili su se, gledajući s talijanske strane, s one strane Alpa. Tako taj izraz na ovome mjestu znači isto što: prekogorski krajevi ili "zagorje"; u kasnijim vremenima je taj izraz dobio i druga značenja.

Papa Honorije III. je izabran za papu 18. srpnja 1216, a umro je 18. ožujka 1227.

Papa Inocent III. je umro u Peruđi 16. srpnja 1216.

Blaženi je Franjo predložio da se od spomenutoga gospodina pape Honorija zatraži jedan od kardinala Rimske Crkve da bude neke vrsti papa njegova Reda, naime, spomenutoga gospodina Ostijskoga, kojem bi se braća mogla obraćati u svojim stvarima.

Blaženi je Franjo imao viđenje koje ga je moglo na to navesti da zatraži kardinala i zato da bi Red preporučio Rimskoj Crkvi. - Vidio je, naime, malu, crnu kvočku koja je imala noge pokrivene perjem poput domaćega goluba, a imala je toliko pilića da ih nije mogla sve sakupiti pod vlastita krila, nego su pilići, ostajući vani, hodali oko nje.

Kad se Franjo od sna probudio, počeo je razmišljati o tom snoviđenju. I odmah je po Duhu Svetom spoznao da ona kvočka slikovito predstavlja njega te je rekao: "Ja sam ona kvočka: niska sam stasa i crnopus te moram biti jednostavan poput goluba i pernatim željama kreposti moram letjeti prema nebu. Gospodin mi je po svome milosrđu dao i još će dati mnogo sinova koje ne mogu štititi vlastitom snagom. Zato je potrebno da ih preporučim svetoj Crkvi, neka ih ona sjenom svojih krila zaštićuje i upravlja.

Pošto je prošlo nekoliko godina nakon spomenutog snoviđenja, Franjo je došao u Rim i pohodio gospodina Ostijskoga koji mu je naložio da sutradan pođe s njim u Rimsku Kuriju. Htio je, naime, da Franjo propovijeda pred gospodinom papom i kardinalima i da im s poštovanjem i srdačno preporuča svoj Red. Premda se blaženi Franjo zbog toga ispričavao, da je, naime, priprost i neuk, ipak je s kardinalom morao poći u Kuriju. Kad se blaženi Franjo pojavio pred gospodinom papom i kardinalima, promatrali su ga silno razdragani. Franjo je ustao i propovijedao im kako je pomazanjem Duha Svetoga bio unaprijed potaknut. Kad je svršio propovijed, svoj Red je preporučio gospodinu papi i svim kardinalima. Njegovom su propovijedu i gospodin papa i gospoda kardinali bili vrlo sažidani. Otada su njihova srca prema Redu kucala još srdačnije.

Nakon toga je blaženi Franjo rekao vrhovnom svećeniku: "Gospodine, suosjećam s vama s obzirom na brigu i neprestani napor kojim morate bdjeti nad Crkvom Božjom. Vrlo mi je neugodno što za nas malu braću vodite toliku brigu i skrb. Budući da mnogi plemenitaši i mnogi bogataši, pa i mnogi redovnici, ne mogu lako ući k vama, zato se mi moramo pokazati strašljivima i sramežljivima, jer smo siromašniji i prezreniji od drugih redovnika koji se boje ne samo k vama ući, nego se čak boje i pokucati na vrata kršćanske moći. Zato ponizno i pobožno zahvaljujemo vašoj svetosti što ste se udostojali dati nam ovoga gospodina Ostijskoga da nam bude umjesto pape, da mu se braća, kad ustreba, mogu uteći bez povrede vašega uzvišenog dostojanstva." Ova se molba svidjela gospodinu papi te je blaženome Franji dodijelio spomenutoga gospodina Ostijskoga da njegovu Redu bude zaštitnikom.

Kardinal je, primivši nalog gospodina pape, kao dobar zaštitnik podizao svoju ruku na obranu braće. Mnogim je prelatima koji su braću progonili pisao da im ubuduće ne budu neskloni, nego neka im radije u svojim pokrajinama kao dobrim i svetim redovnicima koji su odobreni vlašću Apostolske Stolice, dopuste propovijedati i stanovati. Na sličan su način i mnogi drugi kardinali u istu svrhu poslali svoja pisma.

Na sljedećem je, dakle, kapitulu, pošto je blaženi Franjo ministrima dao vlast da mogu primati braću u Red, poslao braću u spomenute pokrajine, a oni su sa sobom nosili kardinalska pisma s Pravilom koje je potvrđeno apostolskom bulom. Kad su spomenuti prelati sve to vidjeti i kad su upoznali da su braći podijeljena svjedočanstva, velikodušno im dopustiše da u njihovim pokrajinama grade nastambe, da u njima stanuju i propovijedaju. Dok su braća tako boravila i propovijedala u tim pokrajinama, mnogi su, promatrajući njihov ponizni i sveti život i slušajući njihove blage riječi, koje su pokretale srca i raspljivale ih ljubavlju Božjom da bi činili pokoru, dolazili k njima i usrdno ih i ponizno molili da im dadu haljinu svoga Reda.

Kad je blaženi Franjo vidio povjerenje i ljubav što ju je gospodin Ostijski imao prema braći, iz dubine srca ga je najnježnije ljubio. Budući da je po prethodnoj Božjoj objavi znao da će postati vrhovnim svećenikom, uvijek mu je to nagovijestao u pismima koja mu je pisao, nazivajući ga "ocem cijeloga svijeta". Pisao mu je, naime, ovako: "Časnom u Kristu ocu cijeloga svijeta itd."

Nakon kratka vremena, kad je umro gospodin papa Honorije III, gospodin Ostijski je izabran za vrhovnog svećenika i uzeo ime Grgur IX. Do kraja svoga života je bio izvanredni dobročinitelj i branitelj kako braće, tako i ostalih redovnika, a naročito Kristovih siromaha. Zato se punim pravom vjeruje da je pridružen zajednici svetih.

17. poglavlje

Sveta smrt blaženoga Franje i kako je dvije godine prije toga primio rane Gospodina našega Isusa Krista

Nakon dvadeset godina, otkako je na najsavršeniji način prionuo uz Krista, nasljeđujući apostolski život i stope, apostolski se čovjek Franjo godine 1224. od Utjelovljenja Gospodnjega 4. listopada, u nedjelju, nakon mnogih napora sretno preselio Kristu, domogao se vječnoga pokoja i dostojno se pojavio pred licem svoga Gospodina. Jedan od njegovih učenika, poznat sa svoje svetosti, vidio mu je dušu koja je poput zvijezde imala veličinu mjeseca, a ogrnuta je bila sjajnošću sunca; iznad mnogih je voda letjela na blistavu oblačku i ravnim putem uzlazila na nebo.

Mnogo je radio u vinogradu Gospodnjem. Bijaše brižljiv i gorljiv u molitvama, postovima, bdjenjima, propovijedanju i apostolskim putovanjima. Brinuo se i suosjećao s bližnjima, a zabacivao je samoga sebe. Od početka svog obraćenja pa sve do svog preseljenja Kristu, koga je ljubio cijelim svojim srcem, neprestano je na nj mislio u svom srcu, ustima mu je izricao hvale i slavio ga plodonosnim djelima. Tako je žarko i srdačno ljubio Boga da bi se onda, kad bi čuo da se spominje njegovo ime, iznutra sav raznježio a izvana bi ga se čulo gdje govori kako bi trebalo da se na spomen Gospodinova imena poklone nebo i zemlja.

Sam je Gospodin htio pokazati cijelome svijetu gorljivost njegove ljubavi i neprestano sjećanje na Kristovu muku, što ga je nosio u svom srcu. Po posebnoj ga je povlastici i čudesnom daru već za života divno ukrasio. Kad se, naime, po plamu serafskih želja uzdizao u Boga i u njega se, koji je iz neizrecive ljubavi htio biti razapet, preoblikovao po suosjećajnoj slatkoći, jednoga jutra oko blagdana Uzvišenja sv. Križa, dok je molio na proplanku gore koja se zove La Verna, a bilo je to dvije godine prije njegova preminuća, ukazao mu se Seraf koji imaše šest krila, a među krilima je imao obličje vrlo lijepa čovjeka koji bijaše razapet. Ruke i noge je imao ispružene u obliku križa i vrlo se jasno pokazivalo lice Gospodina Isusa. Dvama krilima je prekrivao glavu, a dvama ostalo tijelo sve do nogu, a dva su bila raširena za let.

Kad je to viđenje iščezlo, u njegovoj je duši ostao žar čudesne ljubavi, a na njegovu su se tijelu pokazale utisnute rane Gospodina Isusa Krista. Čovjek je Božji, koliko je mogao, to sakrivao sve do smrti. Nije htio objaviti Gospodinovu tajnu, premda to nije mogao posve sakriti, a da ne bi bilo očitovano barem njegovim najpovjerljivijim drugovima.

No, nakon njegova blaženog preminuća su sva nazočna braća, a i mnogi svjetovnjaci, jasno vidjeli njegovo tijelo urešeno Kristovim ranama. Promatrali su na njegovim rukama i nogama ne samo ubode čavala, nego i same čavle sačinjene od njegova tijela i s istim tijelom srasle, a imali su boju željeza. Desni mu je bok bio kao kopljem proboden. Rana bijaše prevučena pravom pravcatom brazgotinom. Dok još bijaše živ, ta je rana često iz sebe puštala svetu krv.

Nepobitna istinitost tih rana se nije samo za njegova života i smrti vidom i doticanjem mogla ustanoviti, nego se i nakon njegove smrti po mnogim čudesima očitovala u različitim krajevima svijeta. Gospodin je tu istinu još jasnije očitovao. Po tim su čudesima mnogi koji su o čovjeku Božjem imali neispravno mišljenje i koji su sumnjali u istinitost njegovih rana došli do tolike sigurnosti vjere da su oni isti, koji su ga prije opadali, po djelovanju Božje dobrote i po snazi istine, postali njegovi hvalitelji i najvjerniji propovjednici.

La Verna se nalazi u središnjim Apeninima na granici Toscanne. Visoka je 1283 m, spada u provinciju i biskupiju Arezzo. Grof Orlando iz Chiusia je La Vernu godine 1213. poklonio Franji.

18. poglavlje

Franjina kanonizacija

Budući da je već u različitim krajevima svijeta sjao novim sjajem čudesa i k njegovu su svetom tijelu hrlili odasvud oni koji su doživjeli vrlo velika i izvanredna Gospodinova dobročinstva po Franjinim zaslugama, spomenuti je papa Grgur, pošto se posavjetovao s kardinalima i s mnogim drugim prelatima, i pošto su pročitana i odobrena čudesa što ih je Gospodin po Franji izveo, upisao ga u popis svetaca i naredio da se njegov blagdan slavi na dan njegova preminuća.

To je obavljeno u gradu Asizu u nazočnosti mnogih prelata i vrlo velikoga mnoštva knezova, baruna i bezbrojnoga naroda sa sviju strana svijeta, što ih je na ovu svečanost dao pozvati isti gospodin papa godine 1228, a svoga pontifikata godine druge.

Sam je vrhovni svećenik rečenoga Sveca, koga je već kao živa veoma ljubio, počastio ne samo time što ga je kanonizirao, nego što je i crkvu sagrađenu njemu u čast, kojoj je sam gospodin papa u temelje položio prvi kamen, obogatio svetim darovima i vrlo dragocjenim ukrasima. Nakon dvije godine od njegove kanonizacije njegovo je sveto tijelo dolično preneseno iz mjesta gdje je prije toga bilo sahranjeno. Toj crkvi je papa poslao zlatan križ urešen dragim kamenjem, a u nj je dao umetnuti komadić Gospodinova Križa. Osim toga je poslao ukrase i posude te mnogo toga što spada na službu oltara s mnogim skupocjenim i svečanim misnim odijelima. Tu crkvu je izuzeo od svake niže jurisdikcije. Apostolskom ju je vlašću proglasio "glavom i majkom cijeloga Reda male braće". Sve se to jasno vidi iz javne isprave providene bulom koju su kardinali zajednički potpisali.

Bilo bi to vrlo malo da se Svetac Božji časti samo mrtvim predmetima, kad po njemu, koji je tjelesno mrtav a duhom živ, ne bi Gospodin mnoge obratio i ozdravio. Nisu se samo osobe oba spola, ravnodušne nakon njegove smrti, po njegovim zaslugama obraćale Gospodinu, nego su također mnogi velikaši i plemići sa svojim sinovima obukli habit njegova Reda, pošto su im se vlastite žene i kćeri povukle u samostane "siromašnih gospođa".

Slično se i mnogi učenjaci i vrlo obrazovani ljudi, kako svjetovnjaci tako i nadarbinama obdareni klerici, pošto odbaciše tjelesne draži i grijeha, posvema odrekoše svjetovnih želja (usp. Tit 2, 12) te uđoše u spomenuti Red male braće. U svemu su slijedili siromaštvo i stope Kristove i njegova sluge blaženoga Franje.

Zato se o njemu može s pravom reći ono što je napisano o Samsonu, kako je, naime, umirući pobio mnogo više ljudi nego što ih je ubio za života. (usp. Suci 16, 28-30) Franjo doista živi uvijek životom slave. Neka nas do te slave po zaslugama svetoga našeg oca Franje dovede onaj koji živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen.